Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Каракашлинская основная общеобразовательная школа»
Ютазинского муниципального района Республики Татарстан

РАССМОТРЕНО
Протокол заседания ШМО учителей
гуманитарного цикла
от 22.08.2019г. №1
Руководитель
_______(Насырова Ф.И.)
подпись

СОГЛАСОВАНО
Заместитель директора
по учебной работе
_______(Мугтасимова З.Н.)
«23» августа 2019г

УТВЕРЖДАЮ
директор МБОУ
« Каракашлинская ООШ»
_______(Ахметова Э.Ф..)
Приказ №106 от
« 23 » августа 2019 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родная (татарская) литература»

для основного общего образования

Классы: 5-9
Срок освоения программы: 5 лет
Период освоения: 2019 -2024

Составитель: Марданова Зульфия Анфасовна
учитель татарского языка и литературы первой квалификационной категории

ПРИНЯТА на заседании
педагогического совета
протокол № ______ от
«___» __________ 2019

2019 г.

5-9 нчы сыйныфлар өчен әдәбияттан (татар әдәбиятыннан) эш программасы Федераль дәүләт белем бирү стандартларының таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан расланган «Татар телендә башлангыч, төп һәм урта гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар әдәбиятыннан үрнәк программа”1-11 нче сыйныф өчен.Төзүчесе: Д.Ф.Заһидуллина, Н.М.Юсупова, Ф.Ф.Хәсәнова. Казан. 2017, “Одобрено решением федерального учебно - методического объединения по общему образованию (протокол от 16 мая 2017г. № 2/17” нигезләнеп төзелде.

Дәреслекләр исемлеге:

Сыйныф	Дәреслекләр авторы	Нәшрият
5	Ф.Ә. Ганиева, Л.Г. Сабирова	Казан: Татар. кит. нәшр., 2014
6	Ф.Ә. Ганиева, М.Д.Гарифуллина	Казан: Татар. кит. нәшр., 2014
7	Д.М.Абдуллина,Л.К.Хисмәтова, Ф.Х.Җәүһәрова	Казан: Татар. кит. нәшр., 2014, 2 кисәк
8	Ф.Ә.Ганиева,Ч.Р. Рамазанова	Казан: Татар. кит. нәшр., 2014, 2 кисәк
9	Ә.М.Закирҗанов, Г.М.Фәхретдинова	Казан: Татар. кит. нәшр., 2016, 2 кисәк

Эш программасы **174** сәгатькә исәпләнгән.

Программаны үзләштерүдән көтелгән нәтиҗәләр

5 нче сыйныф

Өйрәнелә торган бүлек	*Предмет нәтиҗәләр*		Метапредмет нәтиҗәләр	Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр
	Укучы өйрәнәчәк	Укучы өйрәнергә мөмкинчелек алачак		
Халык авыз иҗаты	-һәр жанрга хас үзенчәлекләрне үзләштерү һәм, чагыштырып карап, уртаклык-аермаларын ачыклау; нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белү, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алу һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләү күнекмәләренә ия булу; -өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белү; материалны төркемли, гомумиләштерә белү. Һәр жанрга хас үзенчәлекләрне үзләштерү һәм, чагыштырып карап,	үзешчәнлекне оештыра белү; -башкаларның фикерен тыңлап, уртак фикергә килү, -нәтиҗә ясый алу; -әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү; -геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә ия булу; -төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү.	**Танып-белү гамәлләре:** **Укучы өйрәнәчәк:** -әдәби әсәрне дөрес аңлап уку һәм анализлау; -дөрес нәтиҗәләр чыгару, гомумиләштерү; -сәбәп-нәтиҗә бәйләнеше булдыру; --үз фикереңне исбатлый һәм яклый алырга күнек-терү; -әсәр хакында дөрес фикер йөртә алу. **Укучы өйрәнү мөмкинлеге алачак:**	**Укучыда формалашачак:** -туган илгә мәхәббәт, ватанпәрвәрлек хисләре, туган телгә сакчыл караш тәрбияләү; -милли үзаң формалаштыру; -укуга карата теләк-омтылыш, җаваплы караш булдыру; -әйләнә-тирә табигатькә дөрес караш булдыру; -кешеләр белән аралаша белү культурасы тәрбияләү; **Укучы формалашу өчен мөмкинлек алачак:** -гаделлек, дөреслек,

	уртаклык-аермаларын ачыклау; нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белү, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алу һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләү күнекмәләренә ия булу; -өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белү; -материалны төркемли, гомуми-ләштерә белү.		-предметларны чагыштыра, охшаш һәм аермалы якла-рын билгели белергә; -укылган яки тыңланган зур булмаган текстның эчтәлеген кыскартып яки тулыланды-рып сөйли белергә; -үзеңне кирәкле предметлар белән тәэмин итә белү (линейка, карандаш, бетергеч…) һәм өстәмә чаралар (информацион һәм коммуникацион технологияләр, белешмә әдәбият һ.б.) куллана белергә; -эш сыйфатына бәя бирә белергә; -уңышсызлыкларның сәбә-бен аңлый һәм ул ситуация-дән чыгу юлларын таба	яхшылык, мәрхәмәтлелек һәм аларның киресе булган сыйфатларны тану, бәяләү; -алган белем һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәнү.

			белергә. **Коммуникатив гамәлләр:** **Укучы өйрәнәчәк:** -иптәшеңне тыңлый, ишетә белү, ишеткәнен үз фикере белән чагыштыру; -нәтиҗәгә килгәнче, төрле карашларны өйрәнү һәм дөрес юлны сайлау; -үз фикереңне телдән һәм язма формада башкаларга җиткерә белү; -килеп чыккан проблемаларны уртага салып хәл итү; -төркемнәргә берләшү, бер фикергә килә белү. **Укучы өйрәнү мөмкинлеге алачак:** -өлкәннәр һәм яшьтәшләрең белән продуктив уртак	

			гамәл оештыру; -текст буенча сораулар бирә белү. **Регулятив гамәлләр:** **Укучы өйрәнәчәк:** -дәреснең темасын, проблемасын, максатын мөстәкыйль таба белү; -укыту проблемасын чишү; -план буенча эшли белү; -үз фикерләреңне мөстәкыйль дәлилләү; -үзанализ һәм үзбәя булдыру. **Укучы өйрәнү мөмкинлеге алачак:** -эшчәнлек өчен эш урынын әзерләргә; -укытучы ярдәме белән уку проблемасын табарга һәм формалаштырырга;	

			-укытучы ярдәме белән эшне планлаштырырга өйрәнергә; -укытучы ярдәмендә эшнең дөреслеген тикшерергә.	
Татар халык экиятләре	-укылганның эчтәлеген тулысынча,кыскача, сайлап һәм иҗади сөйли алу; -әкиятләрнең төрләрен аера алу; -тылсым элементларын күрсәтә белү; -укыган әкият белән чагыштырып, укучыларның нәтиҗә ясаулары; -әкиятләрнең уртаклыгын, аермаларын аңлатулары; эчтәлеге ягыннан әкиятләрне аерып, ни өчен шул төргә каравын аңлату.	-халыкның үткән тормышын; -киләчәк турындагы хыял һәм омтылышларын чагылдыра торган, реаль һәм фантастик алымнар белән сурәтләнгән кешеләр, хайваннар, мифик образлар аша күрсәтелгән халык авыз иҗаты әсәренең әкият булуын үзләштерү.		
Татар	-җырда халыкның милли характеры, рухи сыйфатлары	-төрле чыганаклар белән эшли белү:		

фольклорының лирик һәм лиро-эпик жанрлары: җырлар һәм бәетләр.	чагылуын; -лирик хиснең кичерешләр байлыгы булуын; -җыр текстларының төзелешен, көй белән гармоник тәңгәллеген үзләш-терү, моңлы көйләрне таный алу; -өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белү; -материалны төркемли, гомуми-ләштерә белү; -бәетләрнең үзенчәлекләрен (иҗтимагый вакыйгаларга багышлап, халык тормышының тарихын чагылдырулары; -алардагы горурлык, ватан кадерен белү хисешәхси язмышларга багышланганнарында фаҗигале язмышлар кузгаткан әрнү, югалту сагышы; -көндәлек вакыйгалар турындагы бәетләрдә юмор яки сатира алым-нарын куллану, аңлата белү.	аларны таба, мөстәкыйль рәвештә куллана, төркемли, чагыштыра, анализлый һәм бәяли алу; сүз сәнгатен халыкның яшәү рәве-шен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм бер-кетә килгән хәзинә буларак кабул итү; -өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү; геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын бил-геләү күнекмәсенә ия булу; -төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү; -милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйммәтләрне күңел аша уздырып кабул итәргә өйрәнү.		
Татар фольклорының	-риваятьләр һәм легендаларның үзенчәлекләрен - татар халкының борынгы чорларда ук үз тарихы белән кызыксынуын, дөнья,	кыйль бәяли белү; -төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү; әдәбиятны телә̆п, яратып		

эпик жанрлары	табигать һәм кешелек турында фикер йөртү дәрәҗәсен чагылдыруын үзләштерү; -риваять, легендаларда халыкның дөньяга карашы чагылыш табуын, аларның реальлеккә нигезләнүен аңлата алу.	укуга омтылу; -әдәби текстны эстетик яктан бәяли белү; сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган хәзинә буларак кабул итү.		
Фольклор һәм **әдәби әкият.** **Габдулла Тукай**	-укылган әсәрләрнең эчтәлеген эзлекле итеп сөйли белү; -автор позициясен — төп фикер, мәгънәләрне таба, аңлата алу; -автор сөйләмен, әдәби алым, сурәтләү чараларын күрсәтә белү;	-соклану, гаҗәпләнү, иркәләнү, үпкәләү, ачулану-ризасызлык белдерү, уйлану-борчы-лу, шатлану, канәгатьлек белдерү өлкән кеше яки балага хас хис-кичереш-ләрнең яңгырашы икә-нен сүзләрдә күреп, кыч-кырып укыганда ишетеп кабул итәргә өйрәнү; тормышта конфликтлар килеп чыккан очракта, каршылыкны чишү юлларын табу.		
Татар халык авыз иҗаты һәм башка халыклар фольклорының аваздашлыгы һәм аермалары.	Ф.Әмирханның татар әдәбиятына нигез салучыларның берсе, Тукайның замандашы, якын дусты булуын истә калдыру; -әсәрләренең үзенчәлекләрен: теленең сурәтләү чараларына бай, матур булуын, геройларының кичерешләрен укучы да танып	-сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итү; -әйләнә-тирәдәге тор-мышны мөстәкыйль		

	бәяләрлек итеп тасвирлавын; -«Зөһрә кыз» хикәясендә халык иҗатын сәнгать дәрәҗәсенә күтәреп кую осталыгын аңлау;	бәяли белү; әхлак нормаларын үзләштерү, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үтәү		
Мәсәл жанры. М.Гафури	-мәсәлнең аерым бер әдәби жанр икәнен, эпик төргә караганлыгын һәм үзенчәлекле сыйфатларын, язылу формаларын хәтердә калдыру; -укыган ике мәсәлнең эчтәлеген сөйли алу; -төп сыйфатларына карап, мәсәлне таный белү; -өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белү; материалны төркемли, гомумиләштерә белү.	-мәсьәләне аңлый, гипотеза куя, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алу; -үз карашларыңны раслый һәм дәлилли, әдәбият белеме төшенчә-ләренә мөрәҗәгать итә белү; -милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйм-мәтләрне күңелдән уздырып кабул итү.		
Шигърият. Габдулла Тукай, Ш.Галиев, Ф.Яруллин.	-шигырьдә тасвирланган хис-кичерешләрне атый алу; -текстларны сәнгатьле итеп яттан сөйли белү; -шигырь төзелешенә караган терминнарны аңлау, аерып күрсәтә алу; -әдәби алымнарны табып, шулар нигезендә фәлсәфи фикерне ачыклау күнекмәсенә ия булу; -язу һәм сөйләм осталыгына ирешү әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта тел-сурәтләү алымнарының, әһәмиятен аңлап бәяләү.	-өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү; -лирик геройларның, -әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә ия булу; -төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү; милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйм-мәтләрне күңел аша уздырып кабул итәргә өйрәнү.		

Халык авыз ижатында кыска жанрлар	**-к**ыска жанрларны аера, таный белү; -аларның җанлы сөйләмдә һәм әдәби әсәрләрдә актив кулланылуын; иҗат ителеп торуларын аңлау; мәкаль, табышмак, мәзәкләрдә фикер үткенлеге, тапкыр-лык, образлылыкның жанр сыйфатлары икәнлеген күрсәтә алу.	-нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белү, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алу һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләү күнекмәләренә ия булу; -әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү.		

6 нчы сыйныф

<table>
<tr><th rowspan="2">Өйрәнелә торган бүлек</th><th colspan="2">Предмет нәтиҗәләр</th><th rowspan="2">Метапредмет нәтиҗәләр</th><th rowspan="2">Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр</th></tr>
<tr><th>Укучы өйрәнәчәк</th><th>Укучы өйрәнергә мөмкинчелек алачак</th></tr>
<tr><td>Фольклорның эпик жанрларын кабатлау. Мифлар.</td><td>-халык авыз иҗаты белән матур әдәбиятның бәйләнешләрен - уртаклыгын һәм аермаларын күрә, мисаллар белән дәлилләп аңлата белергә, образлар системасын, характерларны анализлый, аңлата һәм бәя бирергә, укыганны телдән сурәтләп бирергә;
-план төзергә</td><td>-татар әдәбиятының халык һәм милләт язмышында уйнаган ролен ачыкларга, халык авыз иҗаты әсәрләренең татар әдәбияты формалашудагы ролен аңларга</td><td>Танып-белү гамәлләре:
Укучы өйрәнәчәк:
-танып-белү юнәлешендәге максатларны билгеләү;
-укучының үз эшчәнлеген мөстәкыйль рәвештә оештыру;
-белүе, бәяләве, үзенең кызыксынучанлык өлкәсен билгеләве;
-мөстәкыйль рәвештә теманы, куелган проблеманы ача белү, фикер йөртү;
-уку мәсьәләсе тирәсендә логик фикерләү;
Укучы өйрәнү мөмкинлеге алачак:</td><td>Укучыда формалашачак:
-шәхеснең әхлакый-рухи сыйфатларын камилләштерү:
-милли горурлык, гражданлык хисләре формалаштыру;
-әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү;
-күршеңә ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү;
-үз алдыңа максат кую, аңа ирешү юлларын эзләү;
-уңышларыңа яки уңыш-</td></tr>
</table>

			-фикерләүдә логик чылбыр төзү; -тема тирәсендәге төп бил-геләрне аерып алу нигезен-дә кагыйдә формалаштыру; -төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълү-матны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү; **Коммуниикатив УУГ:** **Укучы өйрәнәчәк:** -тыңлый белү; -диалог төзүдә һәм коллек-тив фикер алышуда катна-шу; -сыйныфташлары һәм укы-тучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү; -төрле фикерләрне исәпкә алып эш итү;	сызлыкларыңа, аларның сәбәпләренә дөрес бәя бирү; -индивидуаль эшчәнлек стилен формалаштыру; -төрле мәгълүмат чара-ларын (сүзлекләр, Интер-нет ресурслар һ.б.) таный-белү һәм аралашу вакы-тында куллану. **Укучы формалашу өчен мөмкинлек алачак:** -әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау; -текстлардагы төрле тор-мыш ситуацияләренә һәм геройларның гамәлләренә гомумкешелек нормала-рыннан чыгып бәя бирү;

			-үз фикерен дәлилли белү, тормыштан мисаллар китерү; **Коммуниикатив УУГ:** **Укучы өйрәнәчәк:** -тыңлый белү; -диалог төзүдә һәм коллектив фикер алышуда катнашу; -сыйныфташлары һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү; -төрле фикерләрне исәпкә алып эш итү; -үз фикерен дәлилли белү, тормыштан мисаллар китерү; -төрле җавапларны тыңлау, чагыштыру, нәтиҗә ясау;	-“гаилә”, “туган ил”, “мәрхәмәтлелек” төшенчәләрен кабул итү, “башкаларга карата түземлелек, кайгыртучанлык”, “кеше кадерен белү” кебек хисләр формалашу; -активлыкка, мөстәкыйль, иҗади фикер йөртергә, фәнни-тикшеренү эшчәнлеген башкару, шәхес буларак формалашуны дәвам итү; -үзең алган белем күнекмәләрен тормышның төрле шартларында куллана белергә өйрәнү.
Әдәбиятта мифик һәм дини сюжетларның	-халык авыз иҗаты белән матур әдәбиятның бәйлә-нешләрен - уртаклыгын һәм аермаларын күрә,	-татар әдәбиятының халык һәм милләт язмышында уйнаган		

үсеше. Каюм Насыйри.	мисаллар белән дәлилләп аңлата белер-гә, образлар системасын, характерларны анализлый, аңлата һәм бәя бирергә, укыганны телдән сурәтләп бирергә; -план төзергә	ролен ачыкларга, халык авыз иҗаты әсәрлә-ренең татар әдәбияты фор-малашудагы ролен аңларга.	-үз фикерен тулы һәм төгәл итеп әйтә белү; -күмәк эш вакытында уртак фикергә килү; -мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек итүдә ини-циативасы күрсәтү; -укылган текстлар буенча сораулар бирә алу; -бирелгән текстларның дәвамын үзлектән сөйләп карау, фикер әйтү автор фикере белән чагыштыру; -үз эшен контрольдә тоту, сыйныфташларына ярдәм итү; -коммуникатив күнекмә-ләрнең кеше тормышын-дагы ролен билгеләү; **Укучы өйрәнү мөмкинлеге алачак:**	
Әдәбиятта мифик һәм дини сюжетларның үсеше. Каюм Насыйри.	әдәби текстны укый һәм эчтә-леген кабатлап сөйли, анализлый белергә; -сайлап алып (яки тәкъдим ител-гән) язучының тормыш юлы, иҗаты турында сөйли һәм иҗат иткән чоры белән бәйли белер-гә; -образлар системасын, харак-терларны анализлый, аңлата һәм бәя бирә алырга.	-проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белергә; - әдәби әсәргә, аның өлешләренә, язучы иҗатына карата аңла-тмалар, бәя бирергә;		

			-үз фикерләрен телдән һәм язмача җиткерә белү; - башкаларны тыңлый, киңәш бирә белү; -сыйныфташлары каршында төрле темаларга, башкарылган проектлар буенча чыгыш ясау; -иптәшеңнең гамәлләрен бәяләү, күршең белән хезмәттәшлек итү. **Регулятив УУГ:** **Укучы өйрәнәчәк:** -дәреснең проблемасын (тема) һәм максатларын мөстәкыйль формалаштыру; -проблеманы аңлап гипотеза чыгару, үз фикереңне дәлилләр китереп раслый белү, телдән (диало-	

			гик, монологик) һәм язма сөйләмдә сәбәп-нәтиҗә бәйләнешен аерып **өйрәнү мөмкинлеге алачак:** -укытучы белән бергәләп, үз эшен, иптәшләренең җавапларын бәяләү; -кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу; -эшләнгән эшкә бәя бирү, сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.	
Фольклор жанрларының әдәби жанрларга күчүе. Гали Рәхим .	-язучының тормыш юлы, иҗаты турында сөйли һәм иҗат иткән чоры белән бәйли белергә; -әдәби әсәрнең эчтәлегенә һәм формасына караган төшенчәләрне үзләштереп, әсәрләрне анализлаганда аларны куллана белергә; -әдәби әсәрнең сюжет элементларын билгели белергә; -конфликтының чишелешен ачыклап, автор ниятен аңлата	-проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белергә; -төрле мәгълүмат чыганаклары (сүзлекләр, белешмәләр, энциклопедияләр, электрон чаралар) белән максатчан эшли белергә; -вакытлы матбугат материалларына		

	белергә; -образлар системасын, аңлата һәм бәя бирә алырга.	мөрәҗәгать итә алырга.		
Г.Ибраһимов “Алмачуар”	-язучының тормыш юлы, иҗаты турында сөйли һәм иҗат иткән чоры белән бәйли белергә; -әдәби әсәрнең эчтәлегенә һәм формасына караган төшенчәләрне үзләштереп, әсәрләрне анализ-лаганда аларны куллана белергә; -әдәби әсәрнең сюжет элементларын билгели белергә.	-милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйм-мәтләрне күңелдән уздырып кабул итәргә; әдәби әсәрнең образлы таби-гате хакында гомуми мәгълүмати күзаллау булдырырга.		
Лирик-эмоциональ образлар. Дәрдмәнд	-телнең сурәтләү чараларын, аларның әсәр эчтәлеген ачкандагы ролен ачыкларга; -әдәби әсәрне анализлаган-да, гади әдәби терминология кулланырга; -лирик төрдәге әсәрләрне анализларга, аларның бил-геле бер жанрга каравын белергә.	әдәби әсәрне, язучы иҗатын мөмкин кадәр мөстәкыйль анализлар-га, чор белән бәйләү өчен кирәкле булган тарихи, сәяси һ.б. мәгъ-лүматлар алырга; -телнең төрле сәнгатьле уку, сурәтләү чарала-рының әһәмиятен аң-ларга.		
Һади Такташ. **Шигъри образлар.**	-шигъри текстларны һәм чәчмә әсәрдән өзекләрне яттан сөйләргә;	-әдәбиятның образлы дөньясын сүз сәнгате күренеше буларак аңларга, әдәби әсәрләр-		

	-язучының тормыш юлы, иҗаты турында сөйли һәм иҗат иткән чоры белән бәйли белергә; лирик төрдәге әсәрләрне анализларга, аларның билгеле бер жанрга каравын белергә.	нең эстетик ягын кабул итәргә, әсәрләрдән рухи азык табарга; -әдәби әсәргә, аның өлешләренә, язучы иҗатына карата аңламалар, бәя бирергә.		
Әдәби төр һәм жанрлар	-әдәби текстны укый һәм эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алырга, язучының тормыш юлы, иҗаты турында сөйләргә; -әдәби әсәрнең төрен, жанрын билгеләргә һәм фикерне исбатларга.	-төрле фикер алышуларда катнашырга, үз фикереңне белдереп,аны тормыш һәм укылган китап белешмәләре белән дәлилләргә.		
Г.Тукай иҗаты	-шигъри текстларны һәм чәчмә әсәрдән өзекләрне яттан сөйләргә; -язучының тормыш юлы, иҗаты турында сөйли һәм иҗат иткән чоры белән бәйли белергә; -әдәби әсәрнең эчтәлегенә һәм формасына караган төшенчәләрне үзләштереп, әсәрләрне анализлаганда аларны куллана белергә;	-яңа төшенчәләрнең күләмен билгеләргә, аларны модельләштерергә. -Уку эшчәнлеге максаты белән аның мотивы арасындагы бәйләнешне аңларга.		
Р. Батулла “Имче”	-әдәби әсәрне сюжет–композиция, образлар бирелеше, тел–стиль ягыннан анализларга; --үзенчәлекләрен билгеләргә; -әсәрләрне үзара чагыштырырга, уртак һәм аермалы якларны таба белергә; -язучыларның иҗатларын, әсәр-	-фикер йөртүнең логик чылбырын язарга.		

	ләрен чагыштырып уртак һәм аермалы якларын аңлата, бәяли белергә; -дәреслек материалын тиз һәм урынлы файдаланырга, чагыштыра, гомумиләштерә белергә.			
Комик образлар. Галиәскәр Камал	-татар реалистик драматургиясенә нигез салучы - Г. Камалның тормышы һәм иҗаты турында сөйли белергә; -Г.Камалның "Беренче театр " комедиясендә төп конфликтларны белү; -мәгърифәтчелек идеяләре, комик чараларны үзләштерү; -язучының тормыш юлы; -әдәби әсәрнең эчтәлегенә һәм формасына караган төшенчәләрне үзләштереп, әсәрләрне анализлаганда аларны куллана белергә.	-аралашумәсьәләсен тормышка ашыру максатында, үз фикереңне белдерергә,үз эшчәнлегеңне оештыру өчен, сөйләмнең төрле чараларыннан нәтиҗәле файдалана белергә.		
Баллада жанры. Муса Җәлил.	-телнең сурәтләү чараларын, аларның әсәр эчтәлеген ачкандагы ролен ачыкларга; -әдәби әсәрне анализлаганда, гади әдәби терминология кулланырга; -лирик төрдәге әсәрләрне анализларга, аларның билгеле бер жанрга каравын белергә.	-күмәк фикер алышуга кушыла алырга. -Кирәкле мәгълүманы аерып алып, төп һәм ярдәмче мәгълүматны билгели белергә.		
Эпик төр жанры. Роман.	әдәби әсәрне сюжет-композиция, образлар бирелеше, тел-стиль	объектларны классификацияләү, чагыштыру		

	ягыннан анализларга; үзенчәлекләрен билгеләргә; әсәрләрне үзара чагыштырырга, уртак һәм аермалы якларны таба белергә; -язучыларның әсәрләрен чагыш- тырып уртак һәм аермалы якларын аңлата, бәяли белергә	өчен критерийлар сайларга һәм нәтиҗәләр чыгара белергә.		

7 нче сыйныф

Өйрәнелә торган бүлек	*Предмет нәтиҗәләр*		Метапредмет нәтиҗәләр	Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр
	Укучы өйрәнәчәк	**Укучы өйрәнергә мөмкинчелек алачак**		
Сәнгать төре буларак әдәбият. Халык авыз иҗаты. Дастан. «Идегәй» дастаны	-әдәбиятның тормышны сурәтләүдә нинди сәнгать чараларына мөрәҗәгать итүен күзәтеп, образлы фикерләү мөмкинлеген арттыру; -тарихи дастан “Идегәй”не өйрәнү, образлар системасын анализлау.	-әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белү; төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү; -сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итү. Дастан жанры турында мәгълүматны үзләштерү, аның югары идеялелеген, сәнгати камиллеген бәяләү; -фикер алышуның төрле төрләрендә катнашканда, үз	-Әдәбиятны иҗтимагый һәм мәдәни тормыш –көнкүрешләре белән бәйлелектә аңлау. **Танып белү гамәлләре:** **Укучы өйрәнәчәк:** -гомум уку гамәлләре (танып белү мәсьәләсен аңлау, төрле жанрдагы текстлардан кирәкле мәглүматны аерып чыгару,өйрәнелә торган материал эчендә төп фикерне билгеләү,белемне структуралаштыру,нәтиҗәләр,гомумиләштерүләр ясау); -логик уку гамәләре (билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау, объектларны чагыштыру, классификацияләү критерийларын эшләү,сәбәп – нәтиҗә бәйләнешләрен билгеләү); -проблема кую һәм аны хәл итү	**Укучыда формалашачак:** -әдәбиятның кеше тормы-шындагы ролен билгели алу; -үз халкыңның тарихы, мәдәнияте, әдәбияты белән горурлану хисләре тәрбияләү: -милләткә мәхәббәт хисе-нең тирәнлеген, милләткә хезмәт итүнең бөеклегенә төшенү; -әсәр геройлары үрнәген-дә үзендә уңай

		фикереңне дөрес формалаштырып әйтә белү, тормыш тәҗрибәсеннән чыгып, аргументлар китерә алу; -әдәби әсәрне чорларның үсеш тәртибендә системалы итеп күзалларга; - әдәби әсәрләрнең эстетик кыйммәтен, төрен һәм жанрын билгеләргә, әдәби текстны анализларга, бәхәсләрдә оппонентларның фикерләрен исәпкә алып, үз карашларын расларга һәм дәлилләргә; -рефератлар, докладлар әзерләргә; әдәби әсәрләр һәм ирекле темалар буенча сочинениеләр язарга; -рус һәм татар телендәге әдәби әсәрләрне чагышты-	(проблеманы тәкъбир итү, иҗади һәм эзләнү характерындагы проблемаларны хә хәл итү чараларын мөстәкыйль эшләү). **Укучы өйрәнү мөмкинлеге алачак:** -тормыш тәҗрибәсен куллanырга; -эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләргә. **Коммуникатив гамәлләр:** **Укучы өйрәнәчәк:** -хезмәттәшлек итү; -тел нормаларына туры китереп,монолог төзү һәм диалогта катнашу осталыгына ия булу; -үз фикерләрен тәгъбир итү; -текст эчтәлеген өлешләргә бүлеп сөйләү; -фикерләрне дәлилләп җиткерү; - сәнгатьле уку күнекмәләрен үстерү. **Укучы өйрәнү мөмкинлеге алачак:** -төрле фикерләр һәм карашлар арасында аермалыкларны аңларга, шул фикерләрнең берсенә кушылырга һәм ни өчен икәнлегенең сәбәбен	сыйфатлар булдыру; -янәшәдәге кешеләргә игътибарлылык, дусларга карата хөрмәт хисе булу, һөнәр турында җитди караш булдыру; -әсәрдә гореф- гадәт һәм йолаларның бирелеше һәм аларга карата ихтирам хисләре булдыру; -әсәргә салынган идеянең кыйммәтен кабул итү аша үз - үзеңне тәрбияләү; -әдәби әсәрләр нигезендә әхлак тәрбиясе һәм патриотик тәрбия алу; -әдәби әсәрләр үрнәген-

		рып бәяләргә; -әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләргә өйрәтү алга куела.	дәлилләргә; -тексттан геройлар әйткән фикерләрнең дөреслеген дәлилли торган фикерләрне табарга. - фикерләрне эзлекле рәвештә,мисаллар белән дәлилләп, телдән һәм язмача формалаштыру. **Регулятив гамәлләр:** **Укучы өйрәнәчәк:** -уку мәсьәләсен кую; -фаразлау; -үз эшчәнлекне планлаштыру һәм оештыру; -анализ барышын төзү. **Укучы өйрәнү мөмкинлеге алачак:** -үзенең һәм башкаларның эшчәнлекләрен контрольдә тотып бәяди алу; -үзанализ һәм үзбәя ясау.	дә өлкән буынга ихтирамлы булу,гомумкешелек сыйфатларына ия булу; -илебез азатлыгы өчен көрәшкән сугышчыларга хөрмәт хисенә төшенү, Ватаныбыз тарихына сакчыл караш тәрбияләү **Укучыда формалашырга мөмкинлек алачак:** - үз эшчәнлегенең нәтиҗәләрен яхшыртуга ихтыяҗ; - мәгънә барлыкка китерү («Минем өчен моның нинди мәгънәсе һәм әһәмияте бар?» - дигән сорау кую); -рухи байлыкның зур бәхет булуын

				тәрбияләү.
Матур әдәбиятнең эпик төре. Эпик жанрлар.	-XX гасыр башы әдәбияты-ның үзенчәлекләрен билгеләү һәм әдәби үсештә гаять бай дәвер булуын тану; -Н.Думави иҗаты һәм «Яшь ана» хикәясенең әдәби кыйммәтен ачыклау; -Әдәбиятта «Акчарлаклар» повестенең урынын билгеләү.	-өйрәнелгән әсәрләрне мөс-тәкыйль шәрехли белүгә ирешү; -әйләнә-тирәдәге тормыш-ны мөстәкыйль бәяли белү; әхлак нормаларын, җәмгы-ятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү; -үз фикереңне дәлилли, кирәк булганда, үзгәртә-төгәлли, нәтиҗәләр чыгара белү; -максатларга ирешү юлла-рын мөстәкыйль рәвештә планлаштыру, шул исәптән альтернативларын, аеруча нәтиҗәле уку юлларын һәм танып-белү бурычларын аңлы рәвештә сайлау мөм-		

		кинлеге; -тикшеренү эшчәнлеге: әдәби әсәрне сюжет–композиция, образлар бирелеше, тел– стиль ягыннан анализлау; -тулы текстны анализлау; -төрле әсәрләрнең проблемаларын яки темаларын чагыштыру, үзенчәлекләрен билгеләү; -әсәрләрне үзара чагыштыру, уртак һәм аермалы якларны таба белү; -язучыларның иҗатларын, әсәрләрен чагыштырып уртак һәм аермалы якларын аңлата, бәяли белү.		
Әдәбиятның лирик төре.	-материалны төркемли, үз фикереңне дә-лилли, нәти-	-әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белү;		

Лирика һәм лиро-эпика.	җәләр чыгара, өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү; -геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә ия булу; -материалны гомумиләштерә белү, әдәби алымнарны табып, шулар нигезендә фәлсәфи фикерне ачыклау күнекмәсенә ия булу; -язу һәм сөйләм осталыгына ирешү. Шигырьнең диалогка корылганлыгы. Милләткә эндәшү, үз халкыңа мәхәббәтне ассызыклау. Лирика, гражданлык лирикасы турында мәгълүматлы булу.	-төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү; әдәбиятны теләп, яратып укуга омтылу; -әдәби текстны эстетик яктан бәяли белү; -сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итү.		
XX гасырның	-XX икенче яртысында татар	-XX гасырның икенче яртысы-		

икенче яртысында татар әдәбияты	әдәбиятының үзенчәлекләрен билгеләү. -С.Хәким, Ә.Еники, М.Мәһдиев, З.Хәким, Ш.Хөсәенов, Г.Гыйльманов, Г.Сабитовның тормышы һәм иҗаты турында мәгълүмат алу; -әсәрдә булган сурәтләү алымнарын, әсәр композициясе үзенчәлекләрен күрә һәм аера белү; -хәзерге чорда язылган әдәби әсәрләр буенча ясалган эзләнү эшләрен яклау; -жанр үзенчәлекләрен искә төшерү, анализ алымнарын кабатлау; -хикәя, драма жанрына хас үзенчәлекләрне күрә, аера белү, әсәрнең тема, проблема, идеясен билгели белү.	сында татар әдәбиятын илдәге сәяси-тарихи вакыйгалар белән бәйләп өйрәнү; -сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итү; -әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белү; -әхлак нормаларын үзләштерү, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үтәү; -әсәрләрнең эчтәлеген үзләштерү аша сәнгатьчә эшләнеш үзенчәлеген аңлау.		

	-укыган әсәр буенча фикер алышуда катнашырга, оппонентларның фикерен исәпкә алып, үз карашларын расларга һәм дәлилләргә, әдәбият белеме төшенчәләренә мөрәҗәгать итәргә өйрәтү.			

8 нче сыйныф

Өйрәнелә торган бүлек	*Предмет нәтиҗәләр*		Метапредмет нәтиҗәләр	Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр
	Укучы өйрәнәчәк	**Укучы өйрәнергә мөмкинчелек алачак**		
Кабатлау. Матур әдәбиятның лирик, эпик һәм драматик төрләре	-нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белү, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алу һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләү күнекмәләренә ия булу; -узган сыйныфларда өйрәнгән әсәрләр мисалында лирик, эпик, драматик төрләрне кабатлау, гомумиләштерү	-милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйммәтләрне күңел аша уздырып кабул итәргә өйрәнү; -өйрәнелгән әсәрләрнең төрләрен белүгә ирешү; -әдәби әсәр төрләренең охшаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә и я булу; -төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү	**Танып-белү гамәлләре:** **Укучы өйрәнә:** -укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү; -сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итәргә өйрәтү; -язу һәм сөйләм осталыгын үстерү, мәсьәләне аңлый, гипотеза куя, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белергә, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алырга һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләргә күнек-	**Укучыда формалашачак:** -укучының җаваплылык хисен активлаштыру; -укуга һәм хезмәткә уңай мөнәсәбәт булдыру; **Укучы формалашырга мөмкинлек алачак:** -баланың үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү; -әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү;

			терү; -баланың үз эшчәнлеген һәм әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белүенә, мөстәкыйль карарлар кабул итә һәм аларны җиренә җиткереп үти алуына ирешү. **Укучы өйрәнү мөмкинлеге алачак:** -төрле чыганаклар белән эшләргә, аларны табарга, мөстәкыйль рәвештә куллa-нырга, төркемләргә, чагыш-тырырга, анализларга һәм бәяләргә өйрәтү. **Коммуникатив гамәлләр:** **Укучы өйрәнәчәк:** -аерым төр һәм жанрга караган әсәрләрне аңлап укый һәм кабул итә, эчтә-леген кабатлап (аерым очракларда текстны яттан) сөйли, кирәк чакта тексттан өзекләр китерә алуга ирешү; -укыган әдәби әсәрнең эчтә-леген, темасын, проблема-сын, идеясен билгели, ге-ройларын һәм әдәби дөнья-сын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү;	-төрле чыганаклардан (сүзлекләр, энциклопе-дияләр, интернет-ресурс-лар һ.б.) танып-белү һәм коммуникатив ихтыяҗ-ларны канәгатьләндерер-лек мәгълүматлар табар-га күнектерү.

			-укучының классик әдип- ләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе; -әдәби текстның мәгънәви өлешләрен аерып чыгарып, укыган буенча тезислар һәм план төзү, геройларга харак- теристика бирү, сюжет, композиция үзенчәлекләр- рен, махсус сурәтләү чара- ларының ролен билгеләү күнекмәсе булдыру; **Укучы өйрәнү мөмкинлеге алачак:** -укыган әсәр буенча фикер алышуда катнашырга, оппонентларның фикерен исәпкә алып, үз карашла- рын расларга һәм дәлил- ләргә, әдәбият белеме төшенчәләренә мөрәҗәгать итәргә өйрәтү. **Регулятив гамәлләр:** **Укучы өйрәнәчәк:** -милли әдәбияттагы рухи- әхлакый кыйммәтләрне күңелдән уздырып кабул итәргә өйрәтү; -әдәби әсәрләргә шәхси мөнәсәбәт һәм бәя булдыру; -өйрәнелгән әсәрләрне	

			шәрехли белүенә ирешү; -автор позициясен ачыклый алу һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсен формалаштыру; -әдәби әсәрнең образлы табигате хакында гомуми мәгълүматый күзаллау булдыру, аның эстетик кыйммәтен тою хисе тәрбияләү. **Укучы өйрәнү мөмкинлеге алачак:** -баланың әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта әдәби һәм тел-сурәтләү алымнарының, образлылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белүенә ирешү; -рус һәм татар телендәге әдәби әсәрләрне чагыштырып бәяләргә, геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләргә өйрәтү; -мәгълүматлар табарга күнектерү.	
Матур әдәбиятта үгет-нәсыйхәт бирү. Казан	-«Нәсыйхәт» шигырендәге дини-суфичыл фикерләрне билгели алу, автор	-төрле чыганаклар белән эшли белү: аларны таба, мөстәкыйль рәвештә куллана, төркемли,		

ханлыгы чоры татар әдәбиятына гомуми характеристика	позициясен ачыклау һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсенә ия булу; -әдәби текстны тел-сурәт-ләү алымнарының, образ-лылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белү	чагыштыра, анализлый һәм бәяли алу; -сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итү.		
Белемле һәм гыйлемле кеше концепциясе, аны сүрәтләү үзенчәлекләре.	-укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проб-лемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алу, аның нинди төр һәм жанрга ка-равын аеру; -автор позициясен ачык-лый алу һәм аңа үз мөнә-сәбәтеңне булдыру күнек-мәсенә ия булу; -мәгърифәтчелек әдәбияты үрнәге буларак, стиль үзенчәлекләрен күрсәтә белү.	-өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү; -геройларның, әхлакый идеал-ларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә и я булу; -төрле чыганаклардан мәгълү-матлар таба белү; -милли әдәбияттагы рухи-әхла-кый кыйммәтләрне күңел аша уздырып кабул итәргә өйрәнү.		
Мәҗит Гафуриның “Нәсыйхәт” шигыре.	Сөйләм осталыгын үстерү, мәсьәләне аңлый, гипотеза куя, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны		Тема буенчасораулар бирә белү, үз фикерен дәлилле җиткерү, билгелебер күрсәтмәнигезендә эшлибелү Баланың үз эшчәнлеген һәм әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белүенә,	Баланың үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү. Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү

	гомумиләштерә белергә, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алырга һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләргә күнектерү. Кыйтганы аңлап укый һәм кабул итә, эчтәлеген кабатлап сөйли, кирәк чакта тексттан өзекләр китерә алуга ирешү; кыйтгага шәхси мөнәсәбәт һәм бәя булдыру;		мөстәкыйль карарлар кабул итә һәм аларны җиренә җиткереп үти алуына ирешү;	кагыйдәләрен төшендерү.
Габдулла Тукайның «Дустларга бер сүз», «Мәхәббәт», «Бер татар шагыйренең сүзләре» шигырьләре.	Шигырьләрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына , укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүенә ирешү.		Укучыда шигырьне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү.	Баланың үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү.
Сөйләм үстерү Сочинение Габдулла Тукай иҗатында мәхәббәт лирикасы.	Баланың әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта әдәби һәм тел-сурәтләү алымнарының, образлылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белүенә ирешү;		Язу һәм сөйләм осталыгын үстерү, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белергә, үз хисләреңне	Төрле чыганаклардан (сүзлекләр, энциклопедияләр, интернет-ресурслар һ.б.) танып-белү һәм коммуникатив ихтыяҗларны канәгатьләндерерлек

			сүзләр ярдәмендә аңлата алырга һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләргә күнектерү;	мәгълүматлар табарга күнектерү.
Шәриф Камалның «Буранда» хикәясе	Хикәянең мәгънәви өлешләрен аерып чыгарып, укыган буенча тезислар һәм план төзү, геройларга характеристика бирү,сюжет, композиция үзенчәлекләрен, махсус сурәтләү чараларының ролен билгеләү күнекмәсе булдыру;		Баланың үз эшчәнлеген һәм әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белүенә, мөстәкыйль карарлар кабул итә һәм аларны җиренә җиткереп үти алуына ирешү;	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү;
Фатих Әмирханның «Бер хәрабәдә» хикәясе Фатих Әмирханның «Бер хәрабәдә» хикәясенә бәя.	Әдәби текстның мәгънәви өлешләрен аерып чыгарып, укыган буенча тезислар һәм план төзү, геройларга характеристика бирү,сюжет, композиция үзенчәлекләрен, махсус сурәтләү чараларының ролен билгеләү күнекмәсе булдыру. Баланың әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта әдәби һәм тел-сурәтләү алымнарының,		Укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү. Язу һәм сөйләм осталыгын үстерү, мәсьәләне аңлый, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белергә, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү; Төрле чыганаклардан (сүзлекләр, энциклопедияләр, интернет-ресурслар һ.б.) танып-белү һәм коммуникатив ихтыяҗларны канәгатьләндерерлек мәгълүматлар табарга күнектерү.

	образлылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белүенә ирешү.		алыргакүнектерү.	
Фәтхи Борнашның «Таһир-Зөһрә» трагедиясе	укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү, укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе.		укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү.	әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендрү
20 – 30 нчы еллар әдәбияты. Әдәби барыш: чор әдәбияты. Һади Такташның «Алсу» поэмасы.	Поэманың мәгънәви өлешләрен аерып чыгару, геройларга характеристика бирү,сюжет, композиция үзенчәлекләрен, махсус сурәтләү чараларының ролен билгеләү күнекмәсе булдыру.		Баланың үз эшчәнлеген һәм әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белүенә, мөстәкыйль карарлар кабул итә һәм аларны җиренә җиткереп үти алуына ирешү.	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү.
Гадел Кутуйның «Тапшырылмаг	Укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен		Укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен

ан хатлар» повесте	билгеле, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, ирешү; укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе.		булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү.	төшендерү.
Гадел Кутуйның «Тапшырылмага н хатлар» повесте	Укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгеле, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, ирешү; укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе		Укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү.	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү.
Б.с.ү.Сочи-ненияезу. «Тапшырылмаган хатлар» повестенда мәхәббәт-гаиләпроблемасы ның хәл ителеше.	Баланың әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта әдәби һәм тел-сурәтләү алымнарының, образлылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белүенә ирешү.		Язу һәм сөйләм осталыгын үстерү, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белергә, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алырга һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләргә күнектерү.	Төрле чыганаклардан (сүзлекләр, энциклопедияләр, интернет-ресурслар һ.б.) танып-белү һәм коммуникатив ихтыяҗларны канәгатьләндерерлек мәгълүматлар табарга күнектерү.

Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасы	Укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү; укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе;		Сөйләм осталыгын үстерү,мәсьәләне аңлый, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны гомуми ләштерә белергә, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алырга һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләргә күнектерү;	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү;
Б.с.ү.Сочинение язу Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасында күтәрелгән проблемалар	Баланың әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта әдәби һәм тел-сурәтләү алымнарының, образлылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белүенә ирешү.		Язу һәм сөйләм осталыгын үстерү, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белергә, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алырга күнектерү	Төрле чыганаклардан (сүзлекләр, энциклопедияләр, интернет-ресурслар һ.б.) танып-белү һәм коммуникатив ихтыяҗларны канәгатьләндерерлек мәгълүматлар табарга күнектерү.
Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты Фатих Кәримнең «Сибәли дә сибәли», «Ант», «Ватаным өчен», «Теләк», «Сөйләр	Укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү;		Укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү	Баланың үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү аланың үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү,

сүзләр бик күп алар», «Бездә яздыр», «Газиз әнкәй»шигырьләре .	укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе.			горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү;
60-80 нче еллар әдәбияты Гомәр Бәшировның «Туган ягым – яшел бишек» автобиографик повесте	Укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү; укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе;		Укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү.	Баланың үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү;
Д.Т.У. Мәдинә Мәликова “Чәчкә балы”повесте.	Укыган әсәр буенча фикер алышуда катнашырга өйрәтү.		Сөйләм осталыгын үстерү,мәсьәләне аңлый, үз фикерен дәлилли белергә күнектерү.	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү.
Аяз Гыйләҗевнең “Язгы кәрваннар” повесте	Әдәби текстның мәгънәви өлешләрен аерып чыгарып, геройларга характеристика бирү,сюжет, композиция үзенчәлек		Укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү.

	ләренбилгеләү .		тәрбияләү.	
Миргазиян Юныс “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте	Укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү,укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе.		Укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү;	Укучының җаваплылык хисен активлаштыру;
Миргазиян Юныс “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте	Укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, пробле.асын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү,		Укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү;	Укучының җаваплылык хисен активлаштыру;
Сөйләм үстерү Әдәби әсәргә бәя	Баланың әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта әдәби һәм тел-сурәтләү алымнарының, образлылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белүенә ирешү.		Язу һәм сөйләм осталыгын үстерү, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белергә, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата	Төрле чыганаклардан (сүзлекләр, энциклопедияләр, интернет-ресурслар һ.б.) танып-белү һәм коммуникатив ихтыяҗларны канәгатьләндерерлек мәгълүматлар табарга

			алырга күнектерү.	күнектерү.
Равил Фәйзуллинның «Җаныңның ваклыгын сылтама заманга…», «Аккошлар», «Мин сиңа йомшак таң җиле…»“Вакыт”, “Якты моң”, һәм кыска шигырьләре.	Укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү, укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе, өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүенә ирешү.		Баланың үз эшчәнлеген һәм әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белүенә, мөстәкыйль карарлар кабул итә һәм аларны җиренә җиткереп үти алуына ирешү.	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү.
Д.Т.У Фәүзия Бәйрәмова “Кыңгырау”повест е	Фәүзия Бәйрәмова иҗаты турында белешмә алу. Әсәрнең идея эчтәлегеначыклау.		Әсәргә карата үз фикереңне белдерә алу, дәлилләү,төп фикерне аерып чы- гара белү.	Язучы иҗатына кызыксыну бул- дыру.
Туфан Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» моңсу комедиясе	Укыган комедиянең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү; укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп		Укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү.	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү. укуга һәм хезмәткә уңай мөнәсәбәт булдыру; баланың үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм

	фактларын белүе.			гражданлык хисләре тәрбияләү;
Фәнис Яруллинның «Җилкәннәр җилдә сынала» повесте.	Повестьның эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү; укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе.		Укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү.	Баланың үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү.
Мөдәррис Әгъләмовның «Каеннар булсаң иде», «Учак урыннары» шигырьләре	Укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү, укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе.		Уукучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка; мәхәббәт тәрбияләү.	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү.
Татар әдәбиятында шагыйрәләр иҗаты: Л.Шагыйрьҗан,	Укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проб-лемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби		Төрле чыганаклар белән эшләргә, аларны табарга, мөстәкыйль рәвештә кулланырга, төркемләргә,	Төрле чыганаклардан (сүзлекләр, энциклопедияләр, интернет-ресурслар

Э.Мөэминова, Н.Сафина, Р.Вәлиева, Б.Рәхимова, Э.Шәрифуллина, А.Минһаҗева. Шагыйрәләр иҗатын өйрәнеп, проектлар яклау дәресе.	дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү; укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе;		чагыштырырга, анализларга һәм бәяләргә өйрәтү.	һ.б.) танып-белү һәм коммуникатив ихтыяҗларны канәгатьләндерерлек мәгълүматлар табарга күнектерү.

9 нчы сыйныфта программаны үзләштерүдән көтелгән нәтиҗәләр

Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр

Укучыда формалашачак:

- әдәбиятның кеше тормышындагы ролен билгели алу;
- үз халкыңның тарихы,мәдәнияте, әдәбияты белән горурлану хисләре тәрбияләү;
- милләткә мәхәббәт хисенең тирәнлеген,милләткә хезмәт итүнең бөеклегенә төшенү;
- әсәр геройлары үрнәгендә үзеңдә уңай сыйфатлар булдыру;
- янәшәдәге кешеләргә игътибарлылык, дусларга карата хөрмәт хисе булу,һөнәр турында җитди караш булдыру;
- әсәрдә гореф- гадәт һәм йолаларның бирелеше һәм аларга карата ихтирам хисләре булдыру;
- әсәргә салынган идеянең кыйммәтен кабул итү аша үз - үзеңне тәрбияләү;
- әдәби әсәрләр нигезендә әхлак тәрбиясе һәм патриотик тәрбия алу;
- әдәби әсәрләр үрнәгендә өлкән буынга ихтирамлы булу,гомумкешелек сыйфатларына ия булу;

Укучы формалашырга мөмкинлек алачак:

- *илебез азатлыгы өчен көрәшкән сугышчыларга хөрмәт хисенә төшенү, Ватаныбыз тарихына сакчыл караш тәрбияләү;*
- *рухи байлыкның зур бәхет булуын тәрбияләү.*

Метапредмет нәтиҗәләр

Танып белү гамәлләре:
Укучы өйрәнә

-гомум уку гамәлләре (танып белү мәсҗәләсен аңлау,төрле ңанрдагы текстлардан кирәкле мәглүматны аерып чыгару,өйрәнелә торган материал эчендә төп фикерне билгеләү,белемне структуралаштыру,нәтиҗәләр,гомумиләштерүләр ясау);
- логик уку гамәләре (билгеләрне аерып чыгару максаты белән обүектларны анализлау,обүектларны чагыштыру,классификаөияләү критерийларын эшләү,сәбәп –нәтиҗә бәйләнешләрен билгеләү).

Укучы өйрәнергә мөмкинлек ала

- *проблема кую һәм аны хәл итү (проблеманы тәкүбир итү,иҗади һәм эзләнү характерындагы проблемаларны хәл итү чараларын мөстәкыйлҗ эшләү).*

Коммуникатив гамәлләр:
Укучы өйрәнә:

-хезмәттәшлек итү;
- тел нормаларына туры китереп,монолог төзү һәм диалогта катнашу осталыгына ия булу;
- үз фикерләрен тәгъбир итү;
- текст эчтәлеген өлешләргә бүлеп сөйләү;
- фикерләрне дәлилләп җиткерү;
- сәнгатьле уку күнекмәләрен үстерү.

Укучы өйрәнергә мөмкинлек ала:
- *фикерләрне эзлекле рәвештә,мисаллар белән дәлилләп, телдән һәм язмача формалаштыру.*

Регулятив гамәлләр:
Укучы өйрәнә:

- уку мәсәләсен кую;
- фаразлау;
- үз эшчәнлекне планлаштыру һәм оештыру;
- анализ барышын төзү;
- үзенең һәм башкаларның эшчәнлекләрен контролждә тотып бәяди алу;
- үзанализ һәм үзбәя ясау.

Бүлек исеме	**Предмет нәтиҗәләре**	
	Укучы өйрәнәчәк	***Укучы өйрәнергә мөмкинлек алачак***
Сәнгать төре буларак әдәбият	- нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белү, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алу һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләү	-*милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйммәтләрне күңел аша уздырып кабул итәргә өйрәнү;* - *өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү;*

	күнекмәләренә ия булу; - узган сыйныфларда өйрәнгән әсәрләр мисалында XX гасыр башы татар әдә-биятының сүз сәнгате буларак үзенчәлекләрен билгели алу.	*геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә ия булу;* *- төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү.*
Борынгы, урта гасырлар гомумтөрки әдәбият	- төрки халыклар, татарларның борынгы бабалары турында тарихи-әдәби мәгълүматларны өйрәнү; - борынгы, урта гасырлар төрки-татар әдәбиятының үсеш этапларын белү; - татар әдәбиятының бер өлеше буларак гомумтөрки әдәбияты һәм фольклорын, Орхон-Енисей истәлекләрен, аларда борынгы төрки халыкларының тарихы, ышануы, әдәби фикерләү үзенчәлекләренең чагылышын өйрәнү; - М.Кашгариның “Диване лөгат эт-төрк” әсәре.Й.Баласагунлы “Котадгу белек”–төрки халыкларының беренче классик поэмасын өйрәнү; - XII-XIII гасырларда Болгар-татар әдәбияты, К.Гали “Кыйссаи Йосыф”-кеше хисләренең бөеклеге, матурлык, зирәклек гимны булуын ачыклау; - татар әдәбиятында Яңарыш чоры буларак Алтын Урда әдәбияты . Котб, Сәиф Сараи, Хәрәзми иҗатын белү.	*- төрле чыганаклар белән эшли белү: аларны таба, мөстәкыйль рәвештә куллана, төркемли, чагыштыра, анализлый һәм бәяли алу;* *- сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итү;* *- төрки-татар әдәбиятында суфичылык юнәлеше;* *- Казан ханлыгы чоры әдәбиятына гомуми бәяләмә. Казан ханлыгының рус дәүләтенә кушылуы. М.Колыйның фәлсәфи-дидактик хикмәтләрендә татар җәмгыятенең кризис хәленең чагылуы;* *- дини-суфичыл фикерләрне билгели алу, автор позициясен ачыклау һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсенә ия булу;* *әдәби текстны тел-сурәтләү алымнарының, образлылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белү*
XIX гасыр татар әдәбияты.	- Г.Курсави, И.Хәлфин, К Насыйри, Ш.Мәрҗәни, Х.Фәизханов, И.Гаспринскийның мәгърифәтчелек	*- өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү;* *- геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә ия булу;*

	эшчәнлеге белән танышу; - Г.Кандалый, Акмулла иҗатында реалистик поэзия формалашу этапларын күзәтү. Татар реалистик прозасы формалашуны күзәтү.	- *төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү;* - *милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйммәтләрне күңел аша уздырып кабул итәргә өйрәнү.*
Әдәбиятта яңа төрләр һәм жанрлар барлыкка килү	- әдәбиятта яңа төрләр һәм жанрлар барлыкка килүне белү; - З.Бигиевнең «Өлүф, яки Гүзәл кыз Хәдичә» романын уку һәм анализлау. Татар халкының үсеш яңарыш кичерүе өчен, мондый темаларның актуаль булуы, татар хатын-кызы язмышы, рус мәдәниятенә йөз тотуны күзәтү, тиешле нәтиҗә ясый белү.	- *нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белү, үз хисләреңне сүзләр ярдәмен-дә аңлата алу һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләү күнекмәләренә ия булу;әхлак нормаларын, җәмгыятьт тә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү.*
20 гасыр башы татар әдәбияты.	- сүз сәнгатенең шәрык һәм рус-Европа әдәби-фәлсәфи, мәдәни казанышларын үзләштерүен күзәтү. - Ф.Әмирханның. «Хәят» повестен уку һәм анализлау. - Модернизм, модернизм алымнарын өйрәнү. Материалны төркемли, үз фикереңне дәлилли, нәтиҗәләр чыгара, өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү; - геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә ия булу. Г.Камал “Банкрот” әсәрен өйрәнү.	- *әйләнә-тирәдәге тормыш¬ны мөстәкыйль бәяли белү;* - *төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү;* - *әдәбиятны теләп, яратып укуга омтылу; әдәби текстны эстетик яктан бәяли белү;* - *сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм бер-кетә килгән хәзинә буларак кабул итү, әдәби алымнарны табып, шулар нигезендә фәлсәфи фикерне ачыклау күнекмәсенә ия булу;* - *язу һәм сөйләм*
XX гасырның беренче яртысында татар	- 1917 елдан соңгы татар әдәбияты үсешендә очраган кыенлыкларны күзәтү;	- *өйрәнелгән әсәрләрне мөстәкыйль шәрехли белүгә ирешү;*

әдәбияты	- эпик төр буларак роман жанрының активлашу этапларын белү; - М.Галәү “Мөһаҗирләр” романын өйрәнү.Романның эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алу, автор позициясен ачыклый алу һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсенә ия булу; - әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта тел-сурәтләү алымнарының, әһәмиятен аңлап бәяли белү.	- *әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белү;* - *әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагый-дәләрен үзләштерү;* *үз фикереңне дәлилли, кирәксә- үзгәртә-төгәлли, нәтиҗәләр чыгара белү*
Бөек Ватан сугышының әдәбиятка йогынтысы	- сугыш еллары поэзиясенең төп тема-мотивлары, образлары, поэтикасын белү. - Г.Кутуйның “Сагыну” нәсерен өйрәнү; - Муса Җәлилнең “Тик булса иде ирек”, “Җырларым” шигырьләрен өйрәнү.М.Җәлилнең тормыш юлы һәм иҗатын белү; - Ә.Еникинең “Кем җырлады” хикәясен өйрәнү. Шигырьләрне тиешле ин¬тонация, пафос белән, логик басымнарны шигырьдәге мәгъ¬нәләргә туры килерлек итеп куеп, тиешле урында паузалар ясап укуга ирешү; - образларны күрсәтеп, алар арасындагы бәйләнешләрне аңлата алу; - фикер һәм хис тәңгәллеген, су¬рәтләү чараларын анализлый белү. Әсәрнең язылу вакытына игътибар итеп, сугыш чоры тудырган авырлык,	- *Бөек Ватан сугышының максатларын, характерын һәм анда катнашкан халыкларның сугышка мөнәсәбәтен истә тотып, Бөек Җиңүнең кыйммәтен бәяли алу;* - *Бөек Ватан сугышы чорында иҗат ителгән әдәбиятның үзенчәлекләрен күрсәтә белү.*

	фаҗигаләр һәм аларның сәбәпләре турында аңлата белү.	
XX гасырның икенче яртысында татар әдәбияты	- XX гасырның икенче яртысында татар әдәбиятының милли нигезләргә кайтуын күзәтү; - А.Гыйләҗевның «Җомга көн, кич белән» повестен өйрәнү. Татар әдәбиятының милли традицияләргә кайтуы, тарихи роман җанры барлыкка килүен күзәтү. Н. Фәттахның "Ител суы ака торур» романын уку.Әсәрнең исеменә салынган күчерелмә мәгънәне вакыйгалар белән бәйли, табигать белән тәңгәл килгән матурлыкны – әсәрнең поэтикасын, сәнгатьлелек чараларын анализлый белү.	- *Өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүгә ирешү;* - *геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләү күнекмәсенә ия булу;* - *төрле чыганаклардан мәгълүматлар таба белү;* - *әдәбиятны теләп, яратып укуга омтылу.*
XX-XXI гасырлар чигендә татар әдәбияты. Совет чоры җәмгыятенең актуаль проблемалары. Халык традицияләрен саклау һәм яңарыш проблемалары	- XX-XXI гасырлар чигендә татар әдәбиятының үзгәрүе: совет һәм аннан соңгы чорга тәнкыйди бәя бирергә өйрәнү; - Зөлфәтнең «Тамыр көлләре», «Тойгыларда алтын яфрак шавы» шигырьләрен өйрәнү. Кеше һәм җәмгыять каршылыгы күзлегеннән ил тормышының аерым этапларын сурәтләүче әдәби әсәрләрнең барлыкка килүен күзәтү; - Ф.Садриевның «Таң җиле» романын уку һәм анализлый алу; - Т.Миңнуллин "Кулъяулык" әсәрен өйрәнү	-

Уку предметының эчтәлеге

5 нче сыйныф

№	Бүлекләр исеме	Эчтәлек	Сәгатьләр саны
1.	**Халык авыз иҗаты** **Татар халык әкиятләре**	Татар халкының милли, рухи мәдәниятенең байлыгы буларак халык авыз иҗаты. Фольклор әсәрләренең мөһим өлеше буларак гомумкешелек кыйммәтләре. Халык авыз иҗаты әсәрләрендә образлар системасы. Фольклорда дөнья картинасы: геройлык, игелек һәмявызлык, тормыш һәм кеше, кеше һәм табигать турында күзаллау. Фольклор әсәрләренең шигъри үзенчәлекләре: чагыштыру, гәүдәләнеш, метафоралылык , аллегориялелек. Татар халык әкиятләре (1-4 классларда өйрәнелгәнне кабатлау) Әкиятләр, төрләре (тылсымлы әкият «Ак бүре"»). Көнкүреш әкиятләре. Хайваннар турында әкиятләр. Фольклор әсәрләренең поэтикасы(аерым детальләрдә фантастик яки мифологик сюжет, тормышчанлык, кабатлау, гипербола, литота,каршы кую(антоним) кебек сәнгать алымнарын куллану)	6
2.	**Халык авыз иҗатында җыр жанры.**	Җырлар: татар халык җырларына хас үзенчәлекләр. Көй һәм сүзләр тәңгәллеге.“Моң” төшенчәсе. Җырларны төркемләү. “Иске кара урман”, ”Гөлҗамал”,”Туганил”,”Яшә, Республикам!”,”Ай былбылым”; кыска җырлар - дүртюллыклар; тарихи җырлар:“Болгар иленең кызлары”,”Пугач явы”.	2
3.	**Халык авыз иҗа-тында кыска жанр-лар: мәкальләр һәм әйтемнәр, табыш-маклар, мәзәкләр.**	Кыска фольклор жанрлары. Мәкальләр, әйтемнәр, табышмаклар һәм мәзәкләр. Халык психол-огиясе, фольклор әсәрләрендә идеаллар һәм кузаллаулар	4

4.	**Бәетләр. “Сак-сок” бәете. БСҮ. “Сак-Сок” бәетендә тас-виланган халык акылы.**	Үзләре укыган, ишеткән бәетләрне сөйләү, фикер алышу. Бәетне уку һәм анализлау, текстка якын килеп эчтәлеген сөйләү	2
5.	Риваятьләр, легендалар. “Янмый торган кыз”, ”Иске Казан каласының корылуы”,”Шәһәр нигә Казан дип аталган”,”Әллүки”,”Зөһрә кыз”,”Кеше гомере ничек корылган”	Риваять һәм легендаларны уку, анализлау. Башка халык авыз иҗаты әсәрләре белән чагыштыру, сурәтләү чараларын табу	2
6.	Практик дәрес. Халык авыз иҗатында образлар	“Ак бүре”, “Үги кыз” әкиятләрендәге образларны тикшерү, әңгәмәдә катнашу. “Образ (сурәт)”, “поэтика” төшенчәләрен өйрәнү	1
7.	Әдәби әкиятләр. Г.Тукай “Шүрәле”	Әдәби әкиятләргә мисаллар китерү. Эчтәлекләрен искә төшереп сөйләү. Әкият-уку һәм анализлау. Поэмада вакыйгаларны, төп геройларны күрсәтү	1
8	Ж.Тәрҗемановның “Тукран малае Шуктуган” әкияте	Текстны уку, сорауларга җавап эзләү, әкиятнең эчтәлеген аңлау, төп фикерне билгеләү	2
9	Әхмәт Фәйзинең “Аучы Мәргән белән Болан кыз” әкияте	Әкиятне уку, төп фикерне аеру, әкият геройларына бәя бирү, сөйләү, әңгәмәдә катнашу	2
10	Рабит Батулланың “Курай уйный бер малай” әкияте	Әсәр буенча әңгәмә кору, үз мөнәсәбәтләрен белдереп, әкиятнең эчтәлеген сөйләү	1
11	Фәнис Яруллинның “Зәңгәр күлдә ай коена”, “Кояштагы тап” әкиятләре	Укытучы сөйләвен тыңлау, язучы биографиясе буенча хронологик таблица төзү. Әкиятләрне уку, әкият буенча сорауларга җавап бирү, биремнәрне үтәү, геройга бәя бирү	2
12	Хикәя. Фатих Әмирханның “Ай өстендә Зөһрә кыз”, “Нәҗип” хикәяләре	Хикәяләрне уку, анализлау, хис-кичерешләргә, геройларга бәя бирү, сурәтләү чараларын табу, хикәянең үзенчәлекләрен билгеләп, төшенчә итеп чыгару	2
13	Мәсәл. Мәҗит Гафуриның “Сарыкны кем ашаган?” мәсәле. Габдулла Тукайның “Ике сабан” мәсәле	Таныш булган мәсәлләрне искә төшерү, эчтәлекләрен сөйләп карау. Мәсәлне уку, анализлау, идеяне чыгару. Әсәрне уку, эчтәлеген аңлау, фикер алышу, идеясен билгеләү	1

14	Практик дәрес. Сәнгать төре буларак матур әдәбият; чәчмә һәм тезмә әсәр әсәрләрдән сурәтләү чараларын табу. Шигырь белән язылган әсәрнең сәнгать чараларын билгеләү	Хикәядәге сурәтләү чараларын табу, аларның әһәмиятен билгеләү. Шигырь тезмәләренең озынлыгын билгеләү; ритм, рифмаларны күзәтү, нәтиҗәләр ясау	1
15	Габдулла Тукайның “Пар ат”, “Туган җиремә”, “Туган авыл” шигырьләре	Шигырьләрне уку, анализлау, хис-сәбәп бәйләнешен ачыклау, сурәтләү чараларын табу	1
16	Шәүкәт Галиев. Балалар әдәбиятындагы урыны; геройлары, образлар дөньясы. “Һәркем әйтә дөресен”, ”Тереклек суы”, ”Курыкма, тимим!”, “Тарихтан сабак”, ”Өйгә бирелгән эш”, ”Онытылган, өйдә калган” шигырьләре	Шигырьләрне сәнгатьле итеп уку, төп фикерне аерып чыгару, фикер алышу	1
17	Д.Т.У. Фаил Шәфигуллинның “Акмөгез” хикәясе Ф.Яруллин “Сез иң гүзәл кеше икәнсез”	Әсәрне уку, анализлау, фикер алышу	2
18	Проект яклау.	Иҗади эш башкару, аны яклау	1
19	Йомгаклау дәресе	Уку елы буена үткәннәрне кабатлау, әңгәмәдә катнашу, нәтиҗә ясау	1
	Барлыгы:		35

6 нчы сыйныф

Укыту предметының төп эчтәлеге

№	Төп темалар	Уку-укыту эшчәнлеге	Сәгать-ләр саны
1.	Мифлар. Дөньяны үзләштерүнең беренче баскычы буларак мифология	Халык авыз иҗаты турында белемнәрне тирәнәйтү, системалаштыру, халык авыз иҗаты һәм матур әдәбиятның уртак һәм аермалы якларын күрсәтү	1
2.	Практик дәрес. Тема: әдәби әсәр. Эчтәлек һәм форма. Ә.Еники “Бала” хикәясенә анализ.	Әдәби әсәр. Эчтәлек һәм форма турында мәгълумат туплау	2
3.	К.Насыйриның «Әбүгалисина» повесте БСҮ. “Әбугалисина белән Әбелхарис образларына чагыштырма характеристика “	Текстны уку, сорауларга җавап бирү, эчтәлеген ачыклау, идеясен билгеләү, әкиятләрне төрләргә аеру, аларның үзенчәлекләрен билгеләү	3
4.	Г.Ибраһимов. «Алмачуар» хикәясе	Әсәр буенча әңгәмә кору, үз мөнәсәбәтләрен белдереп, әкиятнең эчтәлеген сөйләү	2
5.	Г.Рәхим. «Яз әкиятләре» хикәясе	Текстны уку, сорауларга җавап бирү, эчтәлеген ачыклау, идеясен билгеләү, әкиятләрне төрләргә аеру, аларның үзенчәлекләрен билгеләү	1
6.	Дәрдемәнд. «Видагъ»,“Каләмгә хитаб”	Шигырьләрне уку, анализлау, хис-сәбәп бәйләнешен ачыклау, сурәтләү чараларын табу	1
7.	С Рәмиев. «Уку»,“Авыл”шигырьләре	Шигырьләрне уку, анализлау, хис-сәбәп бәйләнешен ачыклау, сурәтләү чараларын табу	1
8.	Г.Камал. «Беренче театр» комедиясе	“Ак бүре”, “Үги кыз” әкиятләрендәге образларны тикшерү, әңгәмәдә катнашу. “Образ (сурәт)”, “поэтика” төшенчәләрен өйрәнү	2

9.	Г.Тукай “Исемдә калганнар” БСҮ. Сочинение.“Бәләкәй Апуш ничек зур Тукай	Әдәби әкиятләргә мисаллар китерү. Эчтәлекләрен искә төшереп сөйләү. Әкият-уку һәм анализлау. Поэмада вакыйгаларны, төп геройларны күрсәтү	3
10.	Практик дәрес.Тема: Лирик әсәрне анализлау. Лирик жанрлар: пейзаж лирикасы; табигать образлары	Пейзаж лирикасы; табигать образлары турында мәгълумат туплау	1
11.	Һ. Такташ. “Урман”, “Пи-би-бип”, ”Болай гади җыр гына” шигырьләре	Шигырьдәге сурәтләү чараларын табу, аларның әһәмиятен билгеләү	1
12.	И.Газиның «Кояш артыннан киткән тургай” хикәясе.	Укытучы сөйләвен тыңлау, язучы биографиясе буенча хронологик таблица төзү. Әсәр буенча әңгәмә кору, үз мөнәсәбәтләрен белдереп, әсәрнең эчтәлеген сөйләү	1
13.	ДТУ. И.Гази. “Өч Мәхмүт” хикәясе	Әсәрне уку, биремнәрне үтәү, геройга бәя бирү	1
14.	Р.Батулла. «Имче», “Көчек”,”Чагыр” хикәяләре.	Хикәяләрне уку, анализлау, хис-кичерешләргә, геройларга бәя бирү, сурәтләү чараларын табу, хикәянең үзенчәлекләрен билгеләп, төшенчә итеп чыгару	2
15.	Ф.Яруллинның “Ак төнбоек” хикәясе.	Текстны уку, сорауларга җавап бирү, эчтәлеген ачыклау, идеясен билгеләү, әкиятләрне төрләргә аеру, аларның үзенчәлекләрен билгеләү	2
16.	ДТУ. Ф.Яруллин. “Урман әкияте” хикәясе.	Әсәрне уку, эчтәлеген аңлау, фикер алышу, идеясен билгеләү	1
17.	Р.Миңнуллин шигырьләре	Шигырь тезмәләренең озынлыгын билгеләү; ритм, рифмаларны күзәтү, нәтиҗәләр ясау	1
18.	М.Җәлил. «Сандугач һәм чишмә» балладасы	Шигырьләрне уку, анализлау, хис-сәбәп бәйләнешен ачыклау, сурәтләү чараларын табу	1
19.	ДТУ.М.Җәлил. “Ана бәйрәме” шигыре	Шигырьләрне сәнгатьле итеп уку, төп фикерне аерып чыгару, фикер алышу	1
20.	Илдар Юзеев. “Бакчачы турында баллада”,	Балладаларны уку, анализлау, фикер алышу	1
21.	Ә.Фәйзи “Тукай” романы (өзекләр). БСҮ. Сочинение “Габдулла Тукай образын гәүдәләндергән сәнгать әсәрләре”.	Тормыштан алган фикер-карашларга, хис-кичерешләргә нигезләнеп, иҗади эш башкару.	3

22.	Проект яклау.		1
23	ДТУ. Л.Шагыйрьҗан. “Тукай тавышы” поэмасы.	Шигырь тезмәләренең озынлыгын билгеләү; ритм, рифма үзенчәлекләре	1
24	Йомгаклау.	Дәрестән тыш әдәби әсәрләр уку, аларның эчтәлеген сөйли алу	1
	Барлыгы:		35

7 нче сыйныф

№	Төп темалар	Уку-укыту эшчәнлеге	Сәгатьләр саны
1	**Төрләр һәм жанрлар**. Әдәби әсәр. Эчтәлек һәм форма. Әдәби алымнар (кеше образы тудыруга караган алымнар). Әдәби төр, жанр, эчтәлек һәм форма, әдәби алымнар турында белемнәр системага салына, тирәнәйтелә. **Сәнгать төре буларак әдәбият.** Әдәбиятның башка сәнгать төрләре арасында урыны. Сүз сәнгатендә тормыш моделен төзү үзенчәлекләре. Тормышны һәм кешенең бай рухи дөньясын танып–белү чарасы буларак әдәбият. Аның әхлакый һәм эстетик яктан кешегә йогынтысы.	Укылган текстның эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу, проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, төп билгеләмәләрне язып бару.	1
2	**Халык авыз иҗаты.** Дастан жанрына хас сыйфатлар, аның төркемчәләре. Тарихи дастан буларак «Идегәй» дастаны (өзекләр).	Укылган текстның эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу, проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, фольклор әсәрләре-нең жанрын һәм аларга хас үзенчәлекләрне таба белү, фикерләрнераслар өчен әсәрдән дәлилләр таба алу, яттан сөйләү	2
3	**XX гасыр башы**нда сүз сәнгатенең шәрык һәм рус-Европа әдәби-фәлсәфи, мәдни казанышларын үзләштерүе. Милләт проблемасының үзәккә куелуы, язучылар-ның әхлакый, фәлсәфи һәм әдәби–эстетик эзләнүләре, тәҗрибәләр. Яңа тип геройлар мәйданга чыгу.	Укылган текстның эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу, проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, план-конспект төзү.	1
4	**Г.Тукай тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.**«Милләтә», “Милли моңнар”, “Өзелгән өмид”, “Шагыйрь”, “Театр” шигырьләре. Гражданлык лирикасы, автор позициясе төшенчәләре.	Әдәби текстны укый һәм эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу, шигъри текстларны яттан сөйләү; проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба , әсәрдә кулланылган сурәтләү алымнарын аера белү. Фикерләрне раслар өчен әсәрдән дәлилләр таба алу	3
5	**Н.Думавиның тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү..**«Яшь	Әдәби текстны укый һәм эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу, язу-	2

	ана» хикәясе.Әсәрдә хикәя жанры үзенчәлекләренең чагылышы.Әдәби әсәрдәге образлылык. Кеше образлары: төп герой, ярдәмче герой, катнашучы геройлар, җыелма образлар.	чының тормыш юлы, иҗаты турында сөйләү; укыган әсәр эчтәлеге катламнарына бәйле терәк схема, план төзи белү; проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү; хикәя жанры үзенчәлекләрен әсәрдә кулланылган сурәтләү алымнарын, кеше образлары: төп герой, ярдәмче герой, катнашучы геройлар, җыелма образлар күрә, аера белү.	
6	**Ш.Камалның тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.** «Акчарлаклар» повесте (өзекләр). Әсәрдә жанр үзенчәлекләренең чагылышы. Әдәби әсәрдәге образлылык. Образ, символ, деталь, аллегория. Табигать образы, әйбер образы. Пейзаж, портрет. Психологизм. Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт образы (хронотоп).	Әдәби текстны укый һәм эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу; укы-ган әсәр эчтәлеге буенча терәк схема, план төзи белү; проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү; жанр үзенчәлекләрен билгели белү; әдәби әсәрдәге образлылык, образ, символ, деталь, аллегория, табигать образы, әйбер образы, пейзаж, портрет һ.б.күрә, аера белү.	2
7	**Чор: 1920-1930 еллар әдәбияты. Әдәби барышка тәэсир иткән тарихи сәбәпләр. Аларның әдәбиятны каршылыклы үсешкә китерүе.** Әдәби әсәрләр төрлелек**:** милли традицияләрне дәвам иттерүче һәм яңа идеология кысаларында иҗат ителгән әсәрләр.	Укылган текстның эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу, проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, план-конспект төзү.	1
8	**Һ.Такташның тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.** “Мокамай” поэмасы. Лиро-эпик жанр - поэма. Лирик һәм эпик төр сыйфатларының поэма жанрында чагылышы. Персонаж, характер. Композиция: тышкы һәм эчке корылыш. Әсәрдә сурәтләнгән дөнья. Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт.Текст: эпиграф, багышлау.	Әдәби текстны укый һәм эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу, шигъри текстларны яттан сөйләү; проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, әсәрдә кулланылган сурәтләү алынарын аера белү;. фикерләрне раслар өчен әсәрдән дәлилләр таба алу, әдәби әсәрне сюжет–композиция, образлар бирелеше, тел–стиль ягыннан анализлау	1
9	**Г.Исхакыйның тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.**«Җан Баевич» комедиясе. Драма төренең комедия жанры турында белгәннәрне тулыландыру. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту (ретроспекция).	Комедия жанрын, аңа хас үзенчәлекләрне тану, әдәби әсәр төрләрен, жанрларын таный, аера, аларга хас үзенчәлекләрне таба белү, фикерләрне раслар өчен әсәрдән дәлилләр таба алу. Драма әсәрләрен аңлы һәм сәнгатьле укый белү; укыганны телдән сурәтләп бирү.	2

10	**Г.Ибраһимовның тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.** “Кызыл чәчәкләр” повесте.Эпик жанрлар турындагы белемнәрне киңәйтү. Әдәби әсәрдәге образлылык. Образ, символ, деталь, аллегория. Эчтәлек: вакыйга, күренеш, яшерен эчтәлек, контекст. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Чәчмә сөйләм үзенчәлекләре**.**	Әдәби текстны укый һәм эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу; укы-ган әсәр эчтәлеге буенча терәк схема, план төзи белү; проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү; жанр үзенчәлекләрен билгели белү; әдәби әсәрдәге образ, символ, деталь, аллегория, эчтәлек: вакыйга, күренеш, яшерен эчтәлек, контекст. тема, проблема, идея, пафос. һ.б.күрә, аера белү.	2
11	**Чор әдәбияты.** ХХ гасырның икенче яртысында татар әдәбиятының милли нигезләргә кайтуы, аның тарихи сәбәпләре.Әдәбиятның яңалыкка омтылышы: яңа иҗади агымнарга, жанр формаларына, темаларга мөрәҗәгать итү, әдәби герой мәсьәләсендә эзләнүләр**.**	Укылган текстның эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу, проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, план-конспект төзү.	1
12	**С.Хәкимнең тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.** «Әнкәй», «Бу кырлар, бу үзәннәрдә...» шигырьләре. Лирик жанр - күңел лирикасы. Тел–стиль чаралары (лексик, стилистик, фонетик чаралар һәм троплар). Тезмә сөйләм үзенчәлекләре.	Әдәби текстны укый һәм эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу, шигъри текстларны яттан сөйләү; эзләнү эшчәнлеге: проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, әсәрдә кулланылган сурәтләү алымнарын аера белү;. фикерләрне раслар өчен әсәрдән дәлилләр таба алу	2
13	**Ә.Еникинең тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.** «Әйтелмәгән васыять» хикәясе.Әдәби әсәрдәге образлылык. Образ, символ, деталь, аллегория. Кеше образлары: төп герой, ярдәмче геройлар, җыелма образлар. Персонаж, характер, тип. Хикәяләүче, автор образы, автор позициясе.	Әдәби текстны укый һәм эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу, язучының тормыш юлы, иҗаты турында сөйләү; укыган әсәр эчтәлеге катламнарына бәйле терәк схема, план төзи белү; эзләнү эшчәнлеге: проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, әсәрдә кулланылган сурәтләү алымнарын, әсәр композициясе үзенчәлекләрен күрә, аера белү.	2
14	**Ш.Хөсәеновның тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.** «Әни килде» драмасы. Драма төренең драма жанрына хас үзенчәлекләр. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Әдәби иҗат. Сәнгати алымнар һәм стиль. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту (ретроспекция).	Жанрны һәм аларга хас үзенчәлекләрне тану, әдәби әсәр төрләрен, жанрларын таный, аера, аларга хас үзенчәлекләрне, фикерләрне раслар өчен әсәрдән дәлилләр таба алу. Драма әсәрләрен аңлы һәм сәнгатьле укый белү; укыганны телдән сурәтләп бирә алу, яттан сөйләү	2

15	**Г. Сабитовның тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.** «Тәүге соклану», “Ярсулы яз” хикәяләре. Композиция: әсәр кору алымнары. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Әсәрдә сурәтләнгән дөнья.	Әдәби әсәрләрне аңлы һәм сәнгатьле уку; укыганны телдән сурәтләп бирә алу; укыган әсәр эчтәлеге катламнарына бәйле терәк схема, план төзи белү. проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, композиция: әсәр кору алымнарын күрә, аера бел; тема, проблема, идея, пафос, вакыйга, күренеш, яшерен эчтәлек, контекст, конфликт, сюжет, сюжет элементларын дөрес билгеләү	1
16	**М.Мәһдиевнең тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.** «Без кырык беренче ел балалары» повесте. Хикәяләүче, автор образы, автор позициясе. Әсәрнең геройлары. Сәнгати алымнар һәм стиль. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту (ретроспекция).	Әдәби әсәрләрне аңлы һәм сәнгатьле уку; укыганны телдән сурәтләп бирә алу; укыган әсәр эчтәлеге катламнарына бәйле терәк схема, план төзи белү. проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, әсәрдә кулланылган сурәтләү алымнарын, әсәр композициясе үзенчәлекләрен күрә, аера белү, яттан сөйләү	2
17	**М.Галиевның тормыш юлына кыскача күзәтү. “Уйна әле” хикәясе.** Эпик жанрлар турындагы белемнәрне киңәйтү. Әдәби әсәрдәге образлылык. Тема, проблема, идея. Чәчмә сөйләм үзенчәлекләре.	Әдәби әсәрләрне аңлы һәм сәнгатьле уку; укыганны телдән сурәтләп бирә алу. Проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, композиция: әсәр кору алымнарын күрә, аера белү; тема, проблема, идея, вакыйга, күренеш, сюжет, сюжет элементларын дөрес билгеләү	1
18	**Г.Гыйльмановның тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.** «Язмышның туган көне» хикәясе. Эчтәлек: вакыйга, күренеш, яшерен эчтәлек, контекст. Конфликт, сюжет, сюжет элементлары.	Әдәби әсәрләрне аңлы һәм сәнгатьле уку; укыганны телдән сурәтләп бирә алу; укыган әсәр эчтәлеге катламнарына бәйле терәк схема, план төзи белү. проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, вакыйга, күренеш, яшерен эчтәлек, контекст, конфликт, сюжет, сюжет элементларын күрә, аера белү	2
19	**З.Хәкимнең тормыш юлы һәм иҗатына кыскача күзәтү.** «Сәер кыз» драмасы. Драма төренең драма жанрына хас үзенчәлекләре. Тема, проблема, идея. Идеал. Сәнгати алымнар һәм стиль.	Драма жанрын һәм аңа хас үзенчәлекләрне тану, әдәби әсәр төрләрен, жанрларын таный, аера, аларга хас үзенчәлекләрне, сәнгати алымнарны таба белү, фикерләрне раслар өчен әсәрдән дәлилләр таба алу. Драма әсәрләрен аңлы һәм сәнгатьле укый белү; укыганны телдән сурәтләп бирә алу	2

20	**Р.Харисның тормыш юлына кыскача күзәтү. «Сабантуй» поэмасы.** Лиро-эпик жанр - поэма. Лирик һәм эпик төр сыйфатларының поэма жанрында чагылышы. Персонаж, характер. Композиция: тышкы һәм эчке корылыш. Милли бәйрәмнәр, гореф-гадәтләр.	Әдәби әсәрне аңлы һәм сәнгатьле уку; укыганны телдән сурәтләп бирә алу; укыган әсәр эчтәлеге катламнарына бәйле терәк схема, план төзи белү, проблемалы сорауларга мөстәкыйль рәвештә җавап таба белү, Композиция: тышкы һәм эчке корылыш элементларын күрә, аера белү. Милли бәйрәм, гореф-гадәтләр турында фикер алышу	1
21	**Р. Фәйзуллинның тормыш юлына кыскача күзәтү.** "Биеклек", "Туган тел турында бер шигырь" әсәрләре, лирик жанрларны тану күнекмәсен үстерү, лирик герой сыйфатларын билгеләү.	Әдәби текстны укый, эчтәлеген кабатлап сөйли, аңлата алу, шигъри текст яисә чәчмә әсәрдән өзекне яттан сөйләү; сайлап алып (яки тәкъдим ителгән) язучының тормыш юлы, иҗаты турында сөйләү	1

8 нче сыйныф

№	**Бүлекләр исемлеге**	**Бүлек, эчтәлек**	**Сәгатьләр саны**
1	Сәнгать төре буларак әдәбият.	Әдәбиятның башка сәнгать төрләре арасында урыны. Сүз сәнгатендә тормыш моделен төзү үзенчәлекләре. Тормышны һәм кешенең бай рухи дөньясын танып–белү чарасы буларак әдәбият. Аның әхлакый һәм эстетик яктан кешегә йогынтысы.	1
2	**Урта гасырлар әдәбиятында дини-суфичыл әсәрләр.**	Урта гасырлар әдәбияты. Казан ханлыгы чоры. Казан ханлыгы чорына кыскача тарихи, мәдәни, әдәби күзәтү. Мөхәммәдьярның тормыш юлы турында мәгълүмат. «Нәсыйхәт» шигыре.	2
3	**XIX гасыр әдәбияты. Мәгърифәтчелек әдәбияты**. .	XIX гасыр әдәбияты. Чорга кыскача тарихи күзәтү. Татарларда мәгърифәтчелек хәрәкәте. Муса Акъегетзадәнең «Хисаметдин менла» повесте.	2
		Сөйләм үстерү. Төп образларга характеристика язу	1
4	**XX гасыр башы татар әдәбиятының үзенчәлеге.** Чорга кыскача тарихи күзәтү. XX гасыр башында сүз сәнгатенең	XX гасыр башы әдәбияты. Чорга кыскача тарихи күзәтү. М.Гафуриның «Нәсыйхәт» шигыре.	1
		Габдулла Тукайның «Тәэссер», «Ана догасы», «Таян аллага», “Нәсыйхәт” шигырьләре..	1

	шәрык һәм рус-Европа әдәби-фәлсәфи, мәдәни казанышларын үзләштерүе. Милләт проблемасының үзәккә куелуы, язучыларның әхлакый, фәлсәфи һәм әдәби–эстетик эзләнүләре, тәҗрибәләр. Яңа тип геройлар мәйданга чыгу. **XX гасыр башы татар әдәбиятында дини-суфичыл әсәрләр.**	**Бәйләнешле сөйләм үстерү** Сочинение. Г.Тукай иҗатында дин фәлсәфәсе.	1
5	**XX гасыр башы татар әдәбиятында психологизм**	Шәриф Камалның «Буранда» хикәясе. Язучының тормыш юлын искә төшерү. «Буранда» хикәясендә авторның төп максаты – Мостафаның кичерешләрен аңлату. Ананың хәсрәтле тормышы, төп геройның үкенү сәбәпләре икесенә карата да кызгану хисләре уята. Буран образы – адаштыра торган табигать күренеше генә түгел, Мостафаның әнисенә булган мөнәсәбәтендә зур ялгышуы, адашуы, хәзерге хисләре, күңел халәте. Әсәрнең фаҗигале тәмамлануы, аеруча үкенеч белән тасвирлануы хикәяне онытылмаслык итеп истә калдыра. Әдәби төр, жанрын билгеләү. Образлар системасы: 6кеше, табигать яки әйбер, ясалма образлар. Кеше образлары: төп геройлар, ярдәмче геройлар, катнашучы геройлар, аталучы геройлар һәм җыелма образлар. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту. Троплар. Әсәрнең пафосы – сентименталь пафос. Язучы стиле. Әдәбиятта нәфис-бизәкле стиль. Трансцендентальлек. Көчле позиция.	1
6	**XX гасыр башы татар әдәбиятында сызлану фәлсәфәсе.**	Фатих Әмирханның «Бер хәрабәдә» хикәясе. Язучының тормыш юлын искә төшерү. Хикәядә авыр, кайгылы хәлләрнең сурәтләнүе. Матурлык, Яшьлек, Мәхәббәт, Бәхетнең вакытлы булуы аша тормышның мәгънәсе юклыкка төшенү. Әсәрнең эчке катламын музыка аша бирү: Сөләйман карт елавы, капка, кыңгырау, бакча, сандугач тавышы, гитараның моңлы	1

		уйнавы, карчыкның йөткерүе карга каңгылдавы. Әдәби төр, жанрын билгеләү. Образлар системасы: кеше, табигать яки әйбер, ясалма образлар. Кеше образлары: төп геройлар, ярдәмче геройлар, катнашучы геройлар, аталучы геройлар һәм җыелма образлар. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту.Троплар. Әсәрнең пафосы (сентименталь пафос), фәлсәфи фикерләр белән баетылуы. Язучы стиле: хикәя тормыш –яшәешкә ләгънәт укый, экзистенциализм фәлсәфәсен белдерә.	
		БСҮ.Фатих Әмирханның «Бер хәрабәдә» хикәясенә бәя	1
		Кәрим Тинчурин “Искәндәр” хикәясе	1
7	**XX гасыр татар әдәбиятында мәхәббәт фәлсәфәсе.**	Фәтхи Бурнашның «Таһир-Зөһрә» трагедиясе. Язучының тормыш юлы белән танышу. «Таһир-Зөһрә» трагедиясен уку. Драма төренә анализ ясау үзенчәлекләрен искә төшерү. Конфликтын билгеләү. Шигырь белән язылган, дастан сюжетына нигезләнгән булуы, дөнья әдәбиятында киң таралган мәхәббәт һәм мәкер, гаделлек һәм явызлык көрәше. Трагедиянең пафосын (трагик пафос), язучы стилен билгеләү – әдәбиятта нәфис-бизәкле стиль.	2
8	**20 – 30 нчы еллар әдәбиятында мәхәббәт фәлсәфәсе һәм яңа тормыш өчен көрәш романтикасы.** 30 нчы еллар әдәбиятында көрәш романтикасын сурәтләү. Тормышны матурлап, шартлылык кануннарына буйсындырып тасвирлау. Заманга хас яңа герой эзләү. Әдәби барыш: чор әдәбияты.	20 – 30 нчы еллар әдәбияты. Әдәби барыш: чор әдәбияты. Һади Такташның «Алсу» поэмасы. Үз чорының кичерешләрен, каршылыкларын чагылдырган иң популяр, танылган шагыйрь, прозаик, драматург буларак тормышы, иҗаты белән таныштыру. «Алсу» поэмасында яшьлекнең, көрәш романтикасының сурәтләнеше. Әдәби төр һәм жанрлар. Лиро-эпик жанр – поэма. Әдәби әсәрдәге образлылык. Образ, символ, деталь. Кеше образлары: төп герой, ярдәмче герой, катнашучы геройлар, җыелма образлар. Характер. Лирик герой, лирик “мин”, автор образы, автор позициясе. Әдәби әсәр. Эчтәлек һәм форма. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Әсәрдә сурәтләнгән дөнья. Пейзаж, портрет. Әдәби иҗат. Сәнгати алымнар һәм стиль. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую. Тел–стиль чаралары (лексик,	1

		стилистик, фонетик чаралар һәм троплар). Тезмә һәм чәчмә сөйләм үзенчәлекләре. Ритм һәм рифма, тезмә, строфа.	
		Гадел Кутуйның «Тапшырылмаган хатлар» повесте. Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Конфликт, сюжет, сюжет элементлары. Композиция: тышкы һәм эчке корылыш. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Психологизм. Мәхәббәт, гаилә кору темасын ачу. Конфликтның кемнәр арасында баруы, сәбәпләре, чишелеше ягыннан әсәрне анализлау. Төп конфликтның эчке конфликт булуына басым ясау. Галиянең хатларны үзе өчен язуын ачыклау. Сюжет этапларын ачу. Эпистоляр повесть жанры. БСҮ.Гадел Кутуйның «Тапшырылмаган хатлар» повесте буенча сочинение	2
		Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасы. Әдипнең тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Драма әсәрләренә анализ ясау үзенчәлекләре. Фаҗигале драма жанрында язылган әсәрнең сюжет-композициясен ачыклау. Кеше бәхете темасының бирелеше, драманың проблема, идеясен билгеләү . Төп образларга характеристика бирү, сәнгатьчә эшләнешен өйрәнү. Портрет. Психологизм . Язучы стиле - фаҗигале).	2
		БСҮ. Сочинение. “Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасында күтәрелгән проблемалар” яки “Һәркемнең бәхетле булырга хакы бар.”	1
9	**Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты.**	Фатих Кәримнең «Сибәли дә сибәли», «Ант», «Ватаным өчен», «Теләк», «Сөйләр сүзләр бик күп алар», «Бездә яздыр», «Газиз әнкәй» шигырьләре. «Кыңгыраулы яшел гармун» поэмасы	1
10	**60-80 нче еллар әдәбияты.** .	Гомәр Бәшировның «Туган ягым – яшел бишек» автобиографик повесте. Тормыш юлы турында мәгълүмат.. Гомәр Бәшировның «Туган ягым – яшел бишек» автобиографик повесте. (кыскартып). Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Повестьта халык тормышының тулы бер панорамасы чагылу. Әсәрдә туган ил,	2

		халкың белән горурлану хисе тасвирлана, повесть укучыларда хезмәткә, туган җиргә мәхәббәт тәрбияли. Сурәтләнгән геройларның, вакыйга-күренешләрнең тормышчан булуы, шулар аша әдип татар авылының үткәнен һәм бүгенгесен, борынгыдан килгән гореф-гадәтләрен, йолаларын, халыкның күңел байлыгын, гомумән, милли сыйфатларын тасвирлый. Г.Бәширов - портрет, табигать бизәкләре, характер остасы; Гумәр образының бирелеше. Тел–стиль чаралары (лексик, стилистик, фонетик чаралар һәм троплар). Әдәби сөйләм: хикәяләү, сөйләшү (диалог), сөйләү (монолог). Чәчмә сөйләм үзенчәлекләре. Язучы стиле.	
		Аяз Гыйләҗевнең “Язгы кәрваннар” повесте. Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Повестьта халык тормышының тулы бер панорамасы чагылу. Әсәрдә туган ил, халкың белән горурлану хисе тасвирлана, повесть укучыларда хезмәткә, туган җиргә мәхәббәт тәрбияли. Сурәтләнгән геройларның, вакыйга-күренешләрнең тормышчан булуы, шулар аша әдип татар авылының үткәнен һәм бүгенгесен, борынгыдан килгән гореф-гадәтләрен, йолаларын, халыкның күңел байлыгын, гомумән, милли сыйфатларын тасвирлый	2
		Миргазиян Юныс “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте. Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Повесть жанры. Хикәяләү, сурәтләү, бәяләү катламнары. Әдәби әсәрдәге образлылык: әдәби деталь, җыелма һәм символик образларның әсәр эчтәлеген ачудагы әһәмияте. Повестьны эчтәлек һәм форма ягыннан анализлаганда, хронотоп, архетипны ачыклау. Тел-стиль чаралары. Әсәр исеменең эчке һәм тышкы мәгънәгә ия булуы. Заманга тәнкыйди бәя. Язучы стиленең үзенчәлекләре	2
		Равил Фәйзуллинның «Җаныңныңваклыгын сылтама заманга…», «Аккошлар», «Мин сиңа йомшак таң җиле…»“Вакыт”, “Якты моң”, һәм кыска шигырьләре. Шагыйрьнең тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Иҗатка 60 нчы елларда килүе, яңача ритмика, рифма, образлар системасы тудыруы. Р.Фәйзуллин кыска формаларга мөрәҗәгать итә, аларда метафора алгы планга чыга. Лирик әсәрләргә	1

		анализ ясау үзенчәлекләре. Табигый хис-кичерешләр чагылыш тапкан шигырьләренең җырлар булып китүе. Фәлсәфи лирика Мөдәррис Әгъләмовның «Каеннар булсаң иде», «Учак урыннары» шигырьләре.	
		Туфан Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» моңсу комедиясе. Әдипнең тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Драма әсәрләренә анализ ясау үзенчәлекләре. Каршылыкның төрләре: төп сюжет сызыгында тышкы каршылык Әлмәндәр һәм Әҗәл арасында, эчке каршылык Әҗәл күңелендә; ярдәмче сюжет сызыкларында тышкы каршылык Әлмәндәр белән Өммия, Әлмәндәр белән Искәндәр арасында формалаша. Төп сюжет сызыгындагы эчке каршылыкның төп каршылык булуы. Әсәрнең фәлсәфи фикерләр белән баетылуы. Әлмәндәр образының бирелеше, аның замандаш сыйфатларын туплаган, халыкчан образ-характер булуы. Комедиянең тел-сурәтләү чараларына, кинаяле тезмәләргә байлыгы. Реаль тормыш картиналарының шартлылык һәм символлар белән тыгыз кушылып китүе, шуның белән әсәрдәге төп идеяне тулырак ачуга ирешү.	2
		Фәнис Яруллинның «Җилкәннәр җилдә сынала» повесте. Әдипнең тормышы, иҗаты турында мәгълүмат бирү. «Җилкәннәр җилдә сынала» повестеның – автобиографик повесть булуы. Кешене данлау, зурлау темасының бирелеше. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Язучы стиле.	2
		ДТУ. Мәдинә Мәликова “Чәчкә балы” яки Фәүзия Бәйрәмова “Кыңгырау”	1
	ДТУ. Татар әдәбиятында шагыйрәләр иҗаты: Л.Шагыйрьҗан, Э.Мөэминова, Н.Сафина, Р.Вәлиева, Б.Рәхимова, Э.Шәрифуллина, А.Минһаҗева. Шагыйрәләр иҗатын өйрәнеп, проектлар яклау дәресе. Хәзерге татар әдәбиятында яшьләр иҗаты. **Проектлар яклау**		1
	Барлыгы		35

9 нчы сыйныф

№	Бүлекләр исемлеге	Бүлек, эчтәлек	Сәгатьләр саны
1.	**Сәнгать төре буларак әдәбият**	Сәнгать төре буларак әдәбият. Сәнгатьнең табигате. Әдәбиятның башка сәнгать төрләре арасында урыны. Сүз сәнгатендә тормышның әдәби чагылышы. Әдәбиятның тормышны һәм кешенең бай рухи дөньясын танып белүгә хезмәт итүе. Әдәбиятның әхлакый һәм эстетик яктан кешегә йогынтысы	1
2.	**Борынгы, урта гасырлар гомумтөрки әдәбият**	Борынгы, урта гасырлар гомумтөрки әдәбият. Төрки халыклар, татарларның борынгы бабалары турында тарихи-әдәби мәгълуматлар. Борынгы, урта гасырлар төрки-татар әдәбиятының үсеш этаплары. Татар әдәбиятының бер өлеше буларак гомумтөрки әдәбияты һәм фольклоры.Орхон-Енисей истәлекләре. Аларда борынгы төрки халыкларының тарихы, ышануы, әдәби фикерләү үзенчәлекләренең чагылышы. Борынгы төрки фольклорын һәм язма әдәбиятын өйрәнү чыганагы буларак М.Кашгариның “Диване лөгат эт-төрк” әсәре. Й.Баласагунлы “Котадгу белек”–төрки халыкларының беренче классик поэмасы.XII-XIII гасырларда Болгар-татар әдәбияты. К.Гали “Кыйссаи Йосыф”- кеше хисләренең бөеклеге, матурлык, зирәклек гимны.Татар әдәбиятында Яңарыш чоры буларак Алтын Урда әдәбияты . Котб, Сәиф Сараи, Хәрәзми иҗаты. Төрки-татар әдәбиятында суфичылык юнәлеше.Казан ханлыгы чоры әдәбиятына гомуми бәяләмә.Казан ханлыгының рус дәүләтенә кушылуы. М.Колыйның фәлсәфи-дидактик хикмәтләрендә татар җәмгыятенең кризис хәленең чагылуы.	6 + 1 сәг.БС
3	**XIX гасыр татар әдәбияты**	XIX гасыр татар әдәбияты. Г.Курсави, И.Хәлфин, К Насыйри, Ш.Мәрҗәни, Х.Фәизханов, И.Гаспринскийның мәгърифәтчелек эшчәнлеге.Г.Кандалый, Акмулла иҗатында реалистик поэзия формалашу. Татар реалистик прозасы формалашу.	1
4	**З.Бигиев**	Әдәбиятта яңа төрләр һәм жанрлар барлыкка килү.З.Бигиевнең«Өлүф, яки Гүзәл кыз Хәдичә» романы... Татар халкының үсеш яңарыш кичерүе өчен, мондый темаларның актуаль булуы, татар хатын-кызы язмышы, рус мәдәниятенә йөз тоту.	2
5	**20 гасыр башы татар**	20 гасыр башы татар әдәбияты. Сүз сәнгатенең шәрык һәм рус-Европа әдәби-фәлсәфи, мәдәни	2

	әдәбияты	казанышларын үзләштерүе. Ф.Әмирханның. «Хәят» повесте. Модернизм, модернизм алымнары.	
6	**Г.Камал “Банкрот”**	Г.Камал “Банкрот”	2
7	**XX гасырның беренче яртысында татар әдәбияты**	XX гасырның беренче яртысында татар әдәбияты. 1917 елдан соңгы татар әдәбияты үсешендәге кыенлыклар. Эпик төрнең бер жанры буларак романның активлашуы. М.Галәү “Мөһаҗирләр” романы.	2+ 1 сәг. БСҮ
8	**Бөек Ватан сугышы, аның әдәбиятка йогынтысы**	Бөек Ватан сугышы, аның әдәбиятка йогынтысы. Сугыә еллары поэзиясенең төп тема-мотивлары, образлары, поэтикасы. Г.Кутуйның «Сагыну» нәсере. Муса Җәлилнең «Тик булса иде ирек» шигыре, “Җырларым”. Ә.Еникинең “Кем җырлады” хикәясе. М.Җәлилнең тормыш юлы һәм иҗаты.	3 + 1 сәг. Проект яклау
9	**1940-50 нче еллар поэзиясендә фәлсәфи-лирик юнәлеш**	Х.Туфан иҗатының чорларга бүленеше. «Кайсыгызның кулы җылы» шигыре. Х.Туфанның «Киек казлар» шигыре. 1940-50 нче еллар поэзиясендә фәлсәфи-лирик юнәлеш. Поэтика һәм стиль үзенчәлекләре.	2
10	**XX гасырның икенче яртысында татар әдәбияты**	XX гасырның икенче яртысында татар әдәбияты. XX гасырның икенче яртысында татар әдәбиятының милли нигезләргә кайтуы. А.Гыйләҗевның «Җомга көн, кич белән» повесте. Татар әдәбиятының милли традицияләргә кайтуы.	1+1 БСҮ
11	**Тарихи роман.** **Н. Фәттах**	Тарихи роман. Н. Фәттахның . “Ител суы ака торур» романы	2
12	**XX-XXI гасырлар чигендә татар әдәбияты**	XX-XXI гасырлар чигендә татар әдәбияты. XX-XXI гасырлар чигендә татар әдәбиятының үзгәрүе: совет һәм аннан соңгы чорга тәнкыйди бәя.Зөлфәтнең «Тамыр көлләре»шигыре. Зөлфәтнең«Тойгыларда алтын яфрак шавы» шигыре	1
13	**Совет чоры җәмгыятенең актуаль проблемалары**	Совет чоры җәмгыятенең актуаль проблемалары. Кеше һәм җәмгыять каршылыгы күзлегеннән ил тормышының аерым этапларын сурәтләүче әдәби әсәрләрнең барлыкка килүе. Ф.Садриевның «Таң җиле» романы.	3

14	**Т.Миңнуллин “Кулъяулык” әсәре**	Халык традицияләрен саклау һәм яңарыш проблемалары. Т.Миңнуллин “Кулъяулык” әсәре.	2
15	**Кабатлау**	9 нчы сыйныфта үтелгәннәрне кабатлау һәм гомумиләштерү	1
Барлыгы			**35**

В данной рабочей программе по
родной (татарской) литературе
для _5-9_ классов прошнуровано,
пронумеровано, скреплено печатью
70 (семьдесят) страниц
Директор МБОУ «Каракашлинская
ООШ» ________ Э.Ф.Ахметова